

Vlag!

Nr 20, voorjaar 2017

Voortzetting van Vexilla Nostra (1966) Vlaggenlijn (1998)

Periodiek van de Vlaggenparade Rotterdam en de
Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde (NVvV)

In dit nummer o.a.

Erasmus icoon van Rotterdam

Taal raakt ons allemaal

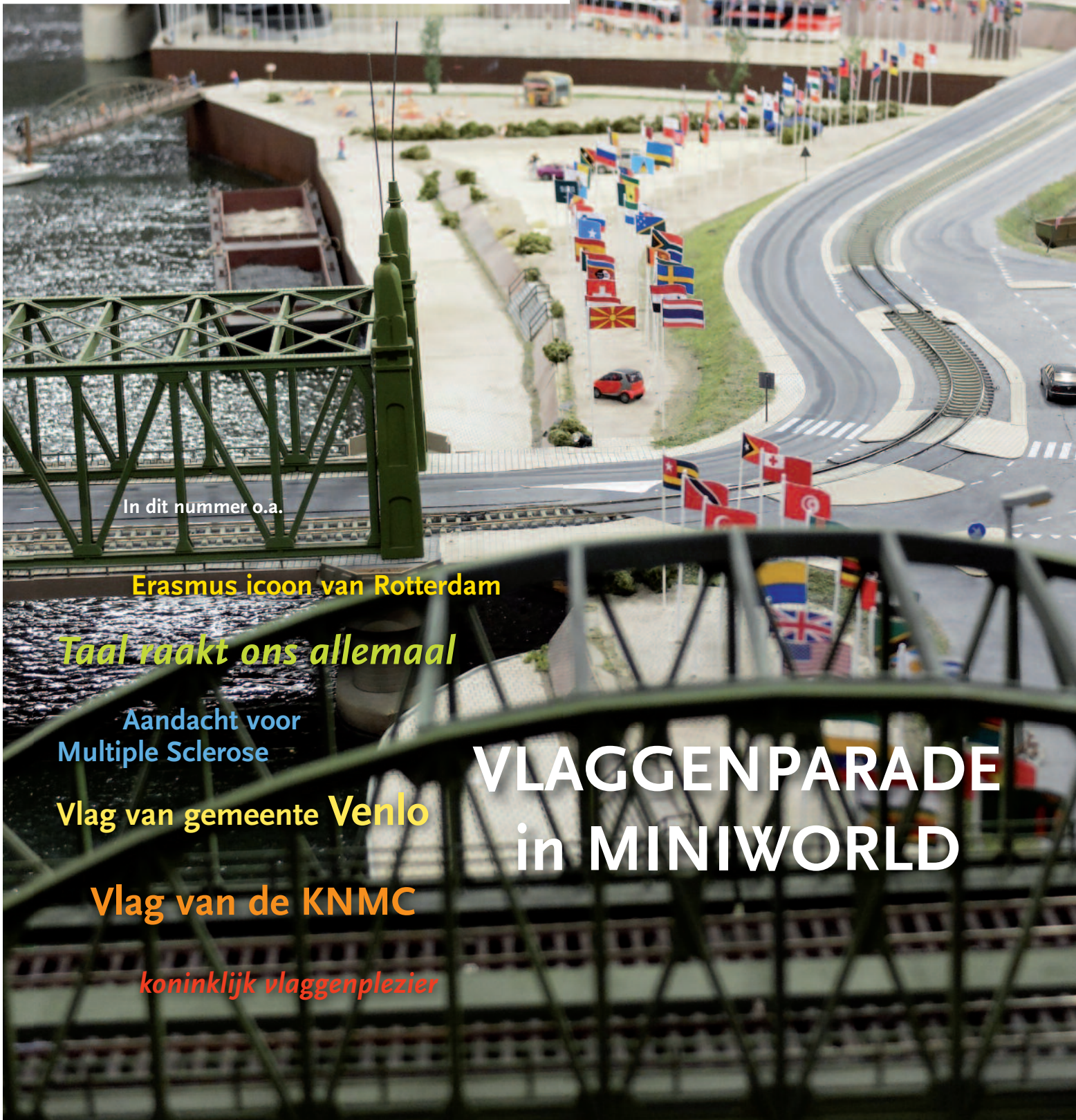
Aandacht voor
Multiple Sclerose

Vlag van gemeente Venlo

Vlag van de KNMC

koninklijk vlaggenplezier

VLAGGENPARADE
in MINIWORLD

inhoud

- 2 Redactioneel
- 3 Tennis op de Vlaggenparade
- 4 Herdenking Einde van Tweede Wereldoorlog
- 6 Taal raakt ons allemaal
- 8 De kracht van Rotterdam;
1 stad, 24 uur, 12 fotografen
- 10 Erasmus icoon van Rotterdam
- 12 Goede voorlichting over Multiple Sclerose
- 13 Aan het woord: Anne Bloemendaal
- 14 De Vlaggenparade groots in Miniworld Rotterdam
- 16 Marcel van Westerhoven – Venlo
- 17 27ste internationale congres over vlaggen
- 18 Jos Poels – KNMC hoopt op koninklijke oplossing voor haar vlag
- 27 Theun Okkerse – Echt ‘koninklijk’ vlaggenplezier
- 30 Jos Poels – In Memoriam Whitney Smith (1940-2016)
- 31 Simon Carmiggelt – Kronkel over een vlag.
- Colofon

Omslag voorzijde

De Vlaggenparade op de kade van Miniworld Rotterdam.

(FOTO THEUMN OKKERSE)

achterzijde

Miniworld op de Vlaggenparade

De Vlaggenparade is een nieuwe fase van haar bestaan ingegaan: de Vlaggenparade 3.0. De missie blijft onveranderd: het welkom heten in Rotterdam van alle Verenigde Naties-nationaliteiten door middel van de 193 landen vlaggen die het hele jaar door in de Vlaggenparade wapperen. De overige 35 (banier)masten blijven, dankzij de Stichting De Verre Bergen, beschikbaar voor “goede doelen”. Aan de masten met landen vlaggen komen zgn. “QR codes” die het mogelijk maken meer te weten te komen over het betreffende land en de vertegenwoordigers daarvan in Rotterdam. Wat meer over deze, tijdens de Kerstborrel in Miniworld bekendgemaakte “update” van de Vlaggenparade in dit nummer, waarin ook weer aandacht wordt besteed aan enige vlaghijvenementen in genoemde 35 baniermasten: variatie te over in dit 20ste nummer van VLAG!

Eind vorig jaar kwam het droevige bericht over het overlijden van Whitney Smith, de grondlegger van de vexillologie, tot ons. Jos Poels geeft hem een laatste eerbetoon, met Nederlandse invalshoek. Ook van Jos’ hand en brein is het hoofdartikel over het ‘breken’ van de Nederlandse vlag met die van de vereniging door watersportverenigingen met het predicaat ‘koninklijk’ in het algemeen, en door de Koninklijke Nederlandsche Motorboot Club in het bijzonder. Is dat nu wel of niet toegestaan? Men is er nog steeds niet uit. Theun Okkerse heeft daar een pleidooi aan toegevoegd om dit gebruik te reguleren. Marcel van Westerhoven gaat in op de in 2010 na annexaties aangepaste gemeentevlag van Venlo. Ter afsluiting bevat het vlaggenkundig deel een aardige vlagkronkel van Simon Carmiggelt, opgediept door redactielid Hans Horsting.

Lezersonderzoek

En mogen wij alle lezers vragen het bijgesloten lezersonderzoekformulier in te vullen en op te sturen? Voor de uitgevers van het blad geeft dat hoogst waardevolle informatie die ook u als ontvanger en lezer van het blad ten goede kan komen.

Jaarverslag Vlaggenparade

Het Jaarverslag 2016 van de Stichting Vlaggenparade Rotterdam is in de vorm van een powerpoint en staat niet on-line op de site. Dat leek ons niet zo zinvol gezien de inhoud van de bestuursvergaderingen die er ook in staat.

Geïnteresseerden kunnen het document opvragen via info@vlaggenparade.nl

Tennis op de Vlaggenparade

Er was dit keer geen officieel vlaghijsevenement aan te pas gekomen. Als je alles van te voren zou kunnen weten zou de banier in de 'hoge mast' natuurlijk zijn gehesen door de uiteindelijke Nederlandse kampioen Botic van de Zandschulp die voor een daverende verras-

sing zorgde door titelverdediger en internationaal hooggenoteerde Robin Haase te verslaan. De vrouwentitel was voor Bibiane Schoofs, terwijl Van de Zandschulp samen met Sydney de Boer ook het dubbelspel al had gewonnen. Rotterdam leefde half decem-

ber 2016 helemaal op van dit tennisgebeuren. Behalve de "demonstratieve NK Tennisbanieren" in de Vlaggenparade, werd er rond dit Nederlandse kampioenschap van alles georganiseerd zoals een "fandag" waarbij fans de kans kregen met hun favorieten op de foto te gaan

en handtekeningen te verzamelen. Ook werden alle spelers aan het publiek voorgesteld tijdens een bijzondere, spetterende presentatie, terwijl de kampioenen via een Kampioenenparade werden gehuldigd. Leuk dat de Vlaggenparade haar "partij" mee kon spelen.

FOTO DENNIS WISSE

‘Verdraagzaamheid, vrijheid,

HERDENKING EINDE TWEEDE WERELDOORLOG

vrede'

"We herdenken de slachtoffers die de ontberingen en wreedheden niet hebben overleefd. We herdenken iedereen die de bevrijding niet mee mocht maken. Twee andere werelden, één vlag".

Aan het woord is de loco-burgemeester van Rotterdam, Hugo de Jonge bij de herdenking van de Japanse capitulatie en daarmee het einde van de Tweede Wereldoorlog. Zoals al vele jaren vond deze herdenking plaats op de Vlaggenparade en werd georganiseerd door de Stichting Herdenking 15 augustus 1945, regio Rotterdam.

Behalve het traditionele hijsen van de Nederlandse vlag tijdens 2 minuten stilte ("een vurige, vlammeende vlag: drie V's in het rood-wit-blauw; drie V's die staan voor Verdraagzaamheid, Vrijheid en Vrede" aldus De Jonge) werd ook het "Straatsieraad" onthuld dat, tussen de landen vlaggen op de Vlaggenparade staande, via een QR-code mensen laat vertellen over "Indisch zijn". Hugo de Jonge: "mensen die vurige vragen hebben over Indisch zijn. Met die verhalen dooft het Indisch zijn nooit uit; verhalen laten

leven. Het is een monument dat Indische Nederlanders zelf hebben neergezet. Duidelijk zichtbaar, stevig verankerd in de straat, verankerd in Rotterdam. Net zo stevig verankerd als de Indische gemeenschap in Nederland. In de oorlog moesten Indische Nederlanders hun vlag – hun symbool van de hoop – onder de grond verstoppen. Nu hijsen we die vlag samen trots omhoog. In vrijheid. 15 Augustus betekende ook het einde van een manier van leven. Nederlands Indië hield op te bestaan. Zo'n 300.000

Indische Nederlanders verhuisden naar dat andere vaderland aan de andere kant van de wereld: Nederland. Als je over Indische Nederlanders in Nederland praat, dan heb je het over terugverlangen; over willen vergeten; over vragen. Over het willen vergeten van alle verschrikkingen. De vragen van de kinderen. Nu, 71 jaar na die 15e augustus 1945, kan ik me Nederland moeilijk voorstellen zonder die Indische gemeenschap, ONZE Indische gemeenschap". De speeches die door Marie-Therese Woltering en Mieke Huijsman-Engelberts van de organiserende stichting werden gehouden en de inleiding door Tenny Tenzer, regisseur van de NIOD (Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies), maakten veel emoties los bij de talrijke aanwezigen, zoals ook het blazen van de Taptoe en het gezamenlijk zingen van het Wilhelmus. De Vlaggenparade op zijn best!

Loco-burgemeester Hugo de Jonge hijs de Nederlandse vlag in de hoogste mast.

In het kader van het beschikbaar stellen van de 35 'vrije' vlaggenmasten in de Vlaggenparade, werd door de organisatie *Yes we Care* samen met de gemeente Rotterdam, de Stichting Vlaggenparade en een groot aantal sponsors, de Vlaggenparade ingeschakeld bij de aandacht voor de enorme laaggeletterdheid in met name Rotterdam.

Laaggeletterdheid

De Week van de Alfabetisering werd aangegrepen om via de Vlaggenparade te wijzen op de enorme laaggeletterdheid in ons land: van de 2,5 miljoen laaggeletterden is twee derde van Nederlandse komaf. "In Rotterdam heeft 20% van de

bevolking een taalachterstand. Het belang van het onderstrepen van taalvaardigheid is groot. Taal is essentieel om "mee te doen" in de samenleving; taal is nodig om te kunnen functioneren op ieder terrein in het maatschappelijk leven", aldus de heer W. Houtman, conerndirecteur maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente Rotterdam toen hij in de 'hoge mast' één van de "Taal raakt ons" banieren hees, samen met tientallen medewerkers van bedrijven en organisaties die ook hun (sponsor)banier hesen.

Laaggeletterde betekent dat iemand niet goed in staat is om b.v. een werkinstructie voor veilig werken te kunnen begrij-

pen. Onderzoek wijst uit dat communicatieproblemen bij zo'n 10% van zware incidenten een (hoofd)rol spelen. Vandaar dat veel Rotterdamse organisaties aandacht besteden aan dit probleem, in dit geval bij de 'banierende-monstratie' op de Vlaggenparade.

Tijdens de Week van de Alfabetisering werd op vele manieren grote aandacht gevraagd voor de laaggeletterdheid. Behalve de manifestatie op de Vlaggenparade reed in dezelfde periode een mobiele taalbrigade met auto's en fietsen door Rotterdam om bij ruim 650 bedrijven een Taalbox af te geven. Die Taalboxen bevatten 'klets'koppen,

FOTO'S TOM PILSECKER

spraakwater, leesvoer en een usb-stick met allerlei adviezen en tips om praktisch met taal aan de slag te gaan.

Na afloop van de vier weken dat de (sponsor)banieren in de Vlaggenparade

wapperden, kregen alle sponsors hun 'Taal raakt ons' banier terug met de boodschap het probleem van de laaggeletterdheid blijvend op de agenda te houden o.a. via taallessen voor medewerkers en klan-

ten. Er komen gelukkig steeds met taal-hulpprogramma's voor ouders en kinderen gezamenlijk: alleen maar folders verspreiden die betrokkenen vervolgens niet kunnen lezen is niet effectief.

RAAKT ONS ALLEMAAL

DE KRACHT

1 stad, 24 uur 12 fotografen

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

FOTOGRAFEN
DE
KRACHT
VAN
ROTTERDAM

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

1
STAD
24
UUR
12
FOTOGRAFEN

Reeds een aantal jaren besteed de Vlaggenparade aandacht aan de De Kracht van Rotterdam. Wat wordt daaronder verstaan? Anne Bloemendaal, bestuurslid van de Vlaggenparade en initiatiefneemster van De KRACHT legt het uit.

1 stad, 24 uur, 12 fotografen

Rotterdam is meer dan de moderne metropool die na het bombardement van 1940 uit de bouwput herrees. De fototentoonstelling en -wedstrijd DE KRACHT VAN ROTTERDAM moet dat illustreren en laten zien hoe de stad er werkelijk uitziet, wat de stad echt is en kan zijn. Rotterdam wordt steeds bekender door o.a. het Centraal station, de Markthal, de Erasmusbrug en de skyline, maar die stad is veel meer dankzij de mensen die er wonen

en werken. Bloemendaal: "Rotterdam wordt steeds bekender door 'stenen en bruggen' op een beperkte oppervlakte die in allerlei internationale media worden getoond en geroemd, maar de mensen blijven vaak buiten beeld. De echte 'mooie' Rotterdamers zie je in de wijken".

Voor de fotowedstrijd deelde ze de stad op in 12 delen. Elk deel kreeg eigen, jonge fotografen toegewezen die in die stadswijk gedurende een periode van 24 uur foto's moesten maken van 'mensen'.

Het resultaat was ook dit keer weer prachtig en de jury had het moeilijk om de professional- en de amateurprijs te bepalen.

De Vlaggenparade liet een aantal weken 35 banieren wapperen met de tekst 1 Stad, 24 Uur, 12 Fotografen om dit initiatief kracht bij te zetten. Een zeer terechte hulde aan dit steeds weer bijzondere initiatief.

24 uur,
12 fotografen

ROTTERDAM
VAN RO

2016 werd uitgeroepen tot Erasmusjaar in Rotterdam. Immers, het was 550 jaar geleden dat Erasmus in Rotterdam werd geboren en 500 jaar sinds hij zijn vertaling van het Nieuwe Testament uitbracht. Voeg daarbij dat het Erasmus Medisch Centrum 50 jaar bestond en de Erasmusbrug 20 jaar: reden genoeg om in de Vlaggenparade aandacht aan Erasmus te besteden.

Erasmus' Adagia

Aan de 35 baniermasten aan het begin van de Vlaggenparade wapperden enige weken lang vijf verschillende spreuken, citaten en spreekwoorden van Erasmus. Bij het hijsen van een van de banieren in de "hoge mast" werd het woord gevoerd door Irene Smit (voorzitter Comité Erasmus Icoon van Rotterdam), Theo Kemperman (directeur van de Rotterdamse Gemeentebibliotheek en van de 'Erasmus Experience') en Fatima Talbi

(gemeenteraadslid van Rotterdam). "Erasmus schreef zo'n 100 boeken en 1600 brieven" aldus Kemperman. "Via deze brieven komen we veel te weten over de bekendste Rotterdammer aller tijden en de bekendste denker van zijn tijd. In onze bibliotheek kunt u allen zelf Erasmus gaan lezen. Dan valt te ontdekken dat hij, net zoals hier op de banieren valt te lezen, na ruim een half millennium nog heel actueel is. En wijs. Hij houdt je scherp. Op de banieren staan bekende citaten van hem. Eén wil ik er graag uitlichten: 'heel de

wereld is mijn vaderland'. Ik zie dat als een buiging en uitnodiging voor iedereen die hier in deze stad woont. Het maakt niet uit waar je wieg gestaan heeft. Overal hoor je thuis, misschien wel in het bijzonder hier, in deze stad met 175 nationaliteiten. Een bekend werk van Erasmus is zijn Adagia: een verzameling spreekwoorden, gezegden en wijsheden die hij gedurende zijn leven verzamelde en die hij van tekst en uitleg voorzag. We kunnen daar wel van leren en we ontmoeten er een wijs mens dat trouw is aan zijn eigen waarden. Graag over-

handig ik een exemplaar van Erasmus' Adagia aan Fatima Talbi, gemeenteraadslid van de PvdA. Zij is Erasmus en zijn belang voor de stad en samenleving zeer toegewijd. Het is te hopen dat u Erasmus' gedachtengoed blijft uitdragen". Mevrouw Talbi beloofde er in de gemeenteraad op te zullen aandringen op scholen meer aandacht te besteden aan Erasmus' gedachtengoed. Waar de Vlaggenparade al niet toe leiden kan...

Erasmus, icoon van Rotterdam

GOEDE VOORLICHTING OVER MULTIPLE SCLEROSE

“Het Nationaal MS Fonds vindt het geweldig dat de banieren met ons logo op de Vlaggenparade mogen prijken in de Rotterdamse lucht” zo riep J. Valk (ambassadeur van het Nationaal Multiple Sclerose Fonds NMSF) uit bij het hijsen van een NMSF- banier in de ‘hoge mast’ van de Vlaggenparade.

Een beter leven

Het NMSF maakt zich sterk voor goede voorlichting over multiple sclerose; ze coachen mensen met MS om de ziekte een plek te geven in het leven en ze financieren wetenschappelijk onderzoek. Voor een beter leven met MS nu, maar ook voor een toekomst zonder MS. MS is een ziekte van het centrale zenuwstelsel met neurologische uitvalsverschijnselen die vooral in Westerse landen voorkomt. Geen twee mensen met MS hebben dezelfde klachten. De ziekte is niet te genezen, is chronisch, komt vaker voor bij vrouwen dan bij mannen en openbaart zich gewoonlijk tussen het 20ste en het 40ste levensjaar. Ruim 16.000 Nederlanders lijden aan deze letterlijk zenuwslappende ziekte met zijn onvoorspelbare grilligheid. Ieder jaar komen er 350 patiënten bij. De Vlaggenparade was blij de nationale MS collecte op haar eigen wijze te kunnen ondersteunen; dat geeft goede voorlichting over de nare ziekte multiple sclerose.

AAN HET WOORD

ANNE BLOEMENDAAL

FOTO VIVIAN AMMERLAAN

Het Vlaggenparade-bestuurslid Anne Bloemendaal is verantwoordelijk voor de website en de communicatie.

“De Rotterdamse Vlaggenparade is een welkom aan alle nationaliteiten in de stad. Ik vind dat dat verhaal wel vaker verteld en gehoord mag worden.” Anne Bloemendaal is sinds eind 2015 bestuurslid van de Vlaggenparade. “Ik vind het een prachtige gedachte om zichtbaar het hele jaar door al die nationaliteiten met hun vlag te verwelkomen in deze internationale stad. Rotterdam is volgens mij de meest

internationale stad van Nederland en ik vind dat een groot goed. Door de vlaggen nu nog meer te verbinden aan alle nationaliteiten – ja er wonen meer dan 176 nationaliteiten in deze stad – maken we dat ook echt zichtbaar”.

Banieren

De Vlaggenparade bestaat eigenlijk uit twee delen. Een deel bestaat uit 35 regelmatig wisselende banieren waarmee de Vlaggenparade bijzondere gebeurtenissen in de stad aandacht geeft. Rotterdamse evenementen met een cultureel, maatschappelijk of sportief karakter komen hiervoor in aanmerking. Zo hebben afgelopen jaar de banieren van Museum Boijmans, het IFFR filmfestival maar ook het NK-Tennis en de Paul Nijgh-Penning gewapperd. Op het andere deel hangen alle landenvlaggen, op Engelse volgorde.

Vlaggenparade 3.0 / Koppeling website

“Door de vlaggenmasten te voorzien van QR-codes ontstaat er een directe koppeling van de vlag met de website van De Vlaggenparade. Op de website vertellen we kort iets over het land, waar het ligt en een bijzonder weetje. Deze weetjes gaan over traditionele recepten, bijzondere dieren maar ook over het landschap of een kenmerkende traditie. Bovendien hebben we per land het tijdsverschil opgenomen, de munteenheid of het volkslied. Deze ‘basis’-info vullen we langzaam aan met Rotterdammers uit dat land. Denk aan de dansers van Conny Jansen of Scapino uit IJsland, de Israëliische dirigent van het Rotterdams Philharmonisch of het traditionele Japanse theehuis in Charlois. Natuurlijk brengen we de komende tijd

de bijzondere tentoonstelling in het Wereldmuseum ‘Ik kook dus ik ben’ op de website onder de aandacht. Internationaal, in Rotterdam en voor veel nationaliteiten een feest van herkenning dus dat kunnen we heel goed koppelen aan de verschillende landen. Maar ook tentoonstellingen met een echt internationaal karakter van het Nederlands Fotomuseum, de Kunsthal of Het Nieuwe Instituut nemen we graag op.”

Behoorlijke klus

Dat klinkt allemaal ambitieus en het bestuur van de Vlaggenparade bestaat helemaal uit vrijwilligers. Kennen zij al die nationaliteiten dan in de stad? “Ja, dat is nog best een klus en nee, wij kennen ook niet iedereen! Het bestuur heeft dan ook de hulp nodig van de stad. Ik wil heel graag nog Rotterdammers uit een aantal landen in Zuid-Amerika toevoegen, en de Afrikaanse landen zijn ook nog wat onderbezet. En het fijne is dat we per land heel veel inspirerende en aansprekende Rotterdammers uit de hele wereld toe kunnen voegen. Hoe meer hoe liever, dus kom maar op met die dansers, kunstenaars, zangers, schrijvers, sporters, en al die andere bijzondere Rotterdammers!”

Meer info:

www.vlaggenparade.nl
www.facebook.com/Vlaggenparade/
 Twitter: @Vlaggenparadenl

Het bestuur van de Vlaggenparade bestaat uit:
 Kees Vrijdag *voorzitter*,
 John van Zwieten *penningmeester*,
 Jos van de Sandt *secretaris*,
 Dick Mol *technisch beheer*,
 Anne Bloemendaal *website & communicatie*.

VOORBEELD

Bekijk op deze QR de verhalen achter de Spaanse vlag.

Op de masten komen QR-codes die direct verwijzen naar de landenpagina

DE VLAGGENPARADE GROOTS IN

MINIWORLD ROTTERDAM

Tijdens de Kerstborrel 2016 van de Stichting Vlaggenparade Rotterdam werd in de Miniworld-expositie in Rotterdam de mini-Vlaggenparade onthuld. Tevens werden daar de eerste contouren van de "Vlaggenparade 3.0" bekend gemaakt.

Vlaggenparade 3.0

Voorafgaand aan de onthulling van de Miniworld-Vlaggenparade expositie werden op de Vlaggenparade in de 35 'vrije baniermasten' de banieren van Miniworld gehe-

Sera Croes (boven) onthult de MiniVlaggenparade door de Rotterdamse vlag weg te trekken.

Miniworld directeur Marc van Buren (m) en Mark Bot die de vlaggetjes maakte en plaatste kijken gemuseerd toe.

sen. In de 'hoge mast' geschiedde dat door Marc van Buren, de directeur van de zo succesvolle Miniworld expositie: een terecht eerbetoon aan dit unieke project waar de Vlaggenparade nu een prominente plaats inneemt. Te midden van de enorme Miniworld-maquettes van Rotterdam werd de traditionele Kerstborrel voor de Vlaggenparade relaties geserveerd: zoals al vele jaren een gezellige bijeenkomst die tevens werd gebruikt om de eerste sluiers op te lichten van de toekomstige Vlaggenparade 3.0. Wat gaat er gebeuren? Zoals bekend toont de Vlaggenparade de landenvlaggen van de 193 leden van de Verenigde Naties als teken

van "welkom in Rotterdam" en 35 baniermasten waar iedere maand een ander "goed doel" gebruik van mag maken. Het is nu een tamelijk statisch gebeuren en daarom wordt er aan gewerkt om de nationaliteiten die in de Vlaggenparade met hun vlag worden getoond ook digitaal in de stad meer zichtbaar te maken: de Parade der Nationaliteiten. Dit is een eerbetoon aan alle nationaliteiten die in Rotterdam wonen. Om dit eerbetoon zichtbaar en aantrekkelijk te maken voor al die nationaliteiten - zowel bewoners als bezoekers - zijn er plannen die nu worden uitgewerkt. Eén plan: om personen met een bepaalde nationaliteit via social media op basis van een vast format te introduceren bij

de vlag van het land van herkomst van die persoon: daar komen de menselijke verhalen van al deze nationaliteiten aan bod. Maar ten tweede kan de culturele aanwezigheid van iedere nationaliteit in de stad worden aangegeven. Want de nationaliteiten zijn niet alleen op een particuliere manier in de stad aanwezig, maar Rotterdam heeft ook op cultureel gebied een internationale rijkdom. Bij het particuliere verhaal en de vlag ontsluit de Vlaggenparade dan ook de verschillende bezittingen van de Rotterdamse culturele instellingen die aandacht schenken aan het betreffende land, samen met de culinaire culturen. Al deze informatie zal op de Vlaggenparade worden ontsloten via QR-codes

FOTO MINIWORLD

Schrijfster **Daphne Huisden** leest haar korte verhaal 'Thuis' voorafgaand aan de onthulling.

op de masten en via de daar aanwezige vitrines. Uiteraard komen we op deze ontwikkelingen in VLAG! nog uitvoerig terug. Er is veel werk aan de winkel op en rond de Vlaggenparade...

Halve leeuw en anker toegevoegd aan oude stadsflag van Venlo

Venlo

Gemeentewapen van Venlo

Vanouds vlagt de stad Venlo in Noord-Limburg met een dundoek in twee banen van rood en blauw. Sinds 2010 staan daarin de halve leeuw en het anker uit het stadswapen afgebeeld.

Door Marcel van Westerhoven

Aanleiding was de annexatie van de gemeente Arcen en Velden dat jaar, maar al in 2003 maakte René Vroomen op verzoek van de gemeente dit ontwerp, tegelijk met de toevoeging van de oude wapenspreuk aan het wapen, verleend in 2004. Drie jaar daarvoor waren de gemeenten Belfeld en Tegelen aan Venlo toegevoegd. De toegevoegde gemeenten hadden alle drie een officiële gemeentevlag. Vermelding verdient nog Blerick, dat in 1940 van de gemeente Maasbree werd afgesplitst en aan Venlo werd gehecht, te meer daar Blerick al enige tijd een dorpsvlag in gebruik heeft.

De gemeentevlag

De nieuwe gemeentevlag is aangenomen bij Raadsbesluit van 24 november 2010, met de volgende beschrijving:

“Twee banen van rood en blauw, met aan de broekzijde in de bovenste baan een gele halve,

dubbelstaartige, gekroonde leeuw met rode tong, en in de onderste baan een geel anker met verkorte stang.”

Op 7 september 1945 nam Venlo haar traditionele vlag van twee banen rood en blauw officieel aan. De kleur rood komt niet in het schild van het gemeentewapen voor. (1) Ontwerper en vlaggenkundige René Vroomen kreeg in 2003 van het gemeentebestuur van Venlo het verzoek om deze vlag met handhaving van de kleuren als basis te gebruiken voor een nieuw ontwerp. Op deze vlag heeft hij toen aan de broekzijde in geel de halve leeuw en het halve anker uit het gemeentewapen geplaatst. De gemeente vond de toevoeging een doeltreffende verrijking, omdat leeuw en anker volledig ingeburgerde historische symbolen voor Venlo zijn. Pas in 2010, na de annexatie van Arcen en Velden, is deze nieuwe vlag door de gemeenteraad vastgesteld.

Het gemeentewapen

Op 29 maart 2004, drie jaar na de uitbreiding met Belfeld en Tegelen, heeft Venlo bij Koninklijk Besluit nr. 04.001051 een nieuw gemeentewapen verleend gekregen. Na de toevoeging van Arcen en Velden is dit wapen gecontinueerd. De beschrijving is als volgt:

“In azuur een halve, dubbelstaartige, gekroonde leeuw van goud, getongd van keel, beneden vergezeld van een anker van goud, met verkorte stang. Het schild ter weerszijden gehouden door een geharnaste ridder van natuurlijke kleur met een sjerp van oranje, de helm met pluimen van rood, wit en blauw, houdende in de buitenste hand een toernooilans van goud met een punt van zilver, waaraan een wimpel van keel, aan de broekzijde beladen met het wapenschild. Wapenspreuk: FESTINA LENTE CAUTA FAC OMNIA MENTE in Latijnse letters van goud op een lint van azuur.”

Het wapen is een combinatie van de leeuw uit het wapen van het graafschap, later herzogdom, Gelre en het anker als symbool van

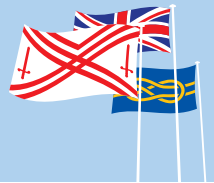
27th INTERNATIONAL CONGRESS of VEXILLOLOGY LONDON

Van maandag 7 tot en met vrijdag 11 augustus 2017 organiseert het Britse *Flag Institute* het 27ste *International Congress of Vexillology*. Het tweejarig wereldvlaggencongres zal deze keer plaatsvinden in hartje Londen, in het Imperial College in de wijk Kensington, het museumdistrict bij uitstek.

Alle informatie over het congres, o.a. over aanmelding, is te vinden op www.icv27.co.uk.

Er zijn al wat leden die hebben ingeschreven; de Nederlandse delegatie begint vorm te krijgen.

MvW

Proceedings 25th ICV

Verkrijgbaar door overmaking van € 15,- incl. verzendkosten binnen Nederland, erbuiten € 20,- op bankrekening NLI1ABNA0844363537 t.n.v. M. van Westerhoven o.v.v. Proceedings ICV25

poort staan. De tweedeling duidt op de twee naamgevende dorpen. Voor Arcen staat de poort, waarschijnlijk als verwijzing naar de tolpoorten die hier in de middeleeuwen stonden, zoals de Schanstoren van Arcen, en voor Velden het eikenblad, afgeleid van de eikentak in het wapen. (2)

In de vlag van Belfeld is de sprekende bel uit het gemeentewapen prominent in de broektop geplaatst, op een verticale driekleur in de Gelders-Gulikse kleuren blauw, geel en zwart, afkomstig van de Gelderse en Gulikse leeuwen in het wapen. (3)

In de vlag van Tegelen is de Gulikse zwarte leeuw uit het wapen geplaatst tegen een geschuinde achtergrond van geel en rood. Tegelen maakte onderdeel uit van het hertogdom Gulik. De schuindeling is het symbool van Sint Maarten, patroonheilige van Tegelen, die in het wapen met zijn zwaard zijn mantel in tweeën snijdt om die met een bedelaar te delen. Tevens duidt de opgaande lijn op het stijgen van het grondgebied van 20 meter aan de Maasoever naar 50 meter aan de Duitse grens. De kleuren komen uit het gemeentewapen. (4)

Dorpsvlag Blerick

Sinds 1990 voert het dorp Blerick een vlag van twee horizontale banen van geel en blauw met in de vlucht een wit schild waarin het Blericks omgewend gevleugeld hert in zwart is afgebeeld. De vlag is ontworpen door H. Langenkamp. Het symbool is een Sint Hubertushert, dat in het wapen van Maasbree in de kleurstelling goud op blauw voor Blerick stond. De heilige Hubertus was in de vroege middeleeuwen actief als missionaris in het gebied van de huidige provincie Limburg.

(1) Kl. Sierksma, *Nederlands vlaggenboek*, Het Spectrum, Utrecht 1962, p. 124/125

(2) *Vexilla Nostra* jaargang 19, nr. 134, september/oktober 1984, p. 99

(3) *Vexilla Nostra* jaargang 17, nr. 121, juli/augustus 1982, p. 65

(4) *Vexilla Nostra* jaargang 26, nr. 176, september/oktober 1991, p. 88/89

de scheepvaart op de Maas. Deze twee elementen komen al rond 1270 op zegels voor. De nieuwe verlening kent als belangrijkste wijziging de toevoeging van een wapenspreuk, die zoveel betekent als "Haast je langzaam, doe alles met je verstand." De gemeente kon aantonen dat deze vóór 1795 in combinatie met het wapen was gevoerd. Dat was voor de Hoge Raad van Adel van voldoende gewicht om opname van de spreuk goed te keuren.

Oude gemeentevlaggen

De kleuren in de vlag van Arcen en Velden zijn de voornaamste twee uit het wapen. De schuindeling komt van de schuingedeelde vaantjes die in het wapen op het dak van de

KNMC hoopt op koninklijke oplossing voor haar vlag

Ontbreken vlaggenwet zet motorjachteigenaren op onbestemde koers

Met het toekennen van het predicaat koninklijk in de zomer van 1916 mocht de Nederlandsche Motorboot Club de koninklijke kroon in haar verenigingsvlag zetten. Voor gebruik op het water combineerde de club die vlag met de nationale driekleur. Daar kraaide toen geen haan naar, maar allengs werden de leden met meer belerende vingertjes terechtgewezen: “Foei, foei, foei, zo mag je de Nederlandse vlag niet voeren”. De laatste vijftig jaar probeert de club erkenning te krijgen om de vlag op het water te voeren. Tevergeefs. En toch heeft de club een groot punt, want het ontbreekt aan wetgeving op dit gebied.

Door JOS POELS

Het lukte de Amsterdamse scheepswerf 't Kromhout van de familie Goedkoop in 1904 een betrouwbare viertakt petroleummotor op de markt te brengen. Deze uitvinding bracht in de pleziervaart een grote verandering teweeg. Bootjes met zo'n motor hadden geen wind meer nodig

om te varen, want ze werden aangedreven door een scheepsschroef.

Motorboten wonnen snel aan populariteit. De eigenaren ervan zochten aansluiting bij zeilverenigingen. Al snel echter werd duidelijk dat een motorboot en een zeiljacht twee verschillende grootheden zijn. Tijdens de Sneeker Hardzeildagen in augustus 1906 (de voorloper van de Sneekweek) werd door de aanwezige motorboot-bezitters het plan opgevat een motorbootclub op te richten. Directeur Daniël Goedkoop van de Kromhout-werf was een van hen.

Nog in hetzelfde najaar kwamen de motorboot-enthousiastelingen in sociëteit Zeemanshoop in Amsterdam bijeen om over de opzet van de club te praten. Aanwezig waren onder anderen Daniël Goedkoop en Zaandammer Simon de Wit. De heren Groeninx van Zoelen en Van Foreest namen het op zich een huishoudelijk reglement te ontwerpen.

Een clubvlag

De oprichtingsvergadering van de vereniging, die de Nederlandsche

Motorboot Club (NMC) ging heten, vond – alweer in de zeemannsociëteit – plaats op 21 februari 1907. In het bestuur werden benoemd: voorzitter jhr. F.R. Groeninx van Zoelen, penningmeester J. Dudok van Heel en secretaris Daniël Goedkoop.

Het stond buiten kijf dat de NMC een vlag diende te hebben. Over het ontwerp werd gecorrespondeerd met de Amsterdamse vlaggen- en tentdoekfirma Zeilinga. Dat was klaar voor de allereerste ledenvergadering op 11 mei 1907. De notulen van die bijeenkomst melden: “Een model clubvlag wordt goedgekeurd, terwijl besloten wordt den leden mede te deelen, dat deze vlaggen à f 2,- per stuk bij de firma F. Zeilinga verkrijgbaar zullen zijn.”¹

Een model of tekening van de clubvlag die werd goedgekeurd, is niet bewaard gebleven.² Er zijn ook geen foto's van motorboten die de eerste clubvlag voeren, en die met zekerheid terug te voeren zijn tot de beginjaren van de NMC. Ook in de statuten en huishoudelijk reglement, die in mei 1907 werden goedgekeurd, komt de clubvlag niet voor.

Een verslag in het *Algemeen Handelsblad* van een tocht van Amsterdam naar Vianen, op zaterdag 17 augustus 1907, geeft een inkijkje in de vlagvoering in de beginjaren. Het suggereert dat er geen speciale NMC-vlag is die als nationaliteitsvlag dienst doet. De *Handelsblad*-journalist: “'s Ochtends precies tien uur bevond ik mij aan het gast-

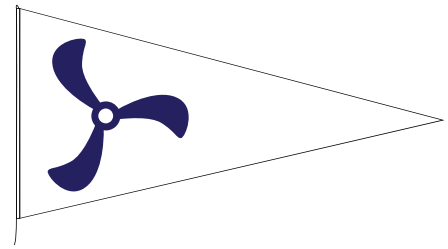
vrij boord van de ‘Kromhout’ van den heer D. Goedkoop Jr., die sierlijk manoeuvreerde tusschen de reeds aangekomen bootjes, welke alle de Nederlandsche driekleur op het achterdek, de aardige vlag van de Motorbootclub – een blauwe driebladige schroef op een wit doek – op het voordek voerden.”³

Wat de *Handelsblad*-journalist beschreef als de “aardige vlag (...) op het voordek”, is de geus of standaard, het driehoekig vlaggetje voor op het schip. Zwart-wit-afbeeldingen van deze geus sierden de eerste jaren het drukwerk van de NMC. [Afb. 1] Het is vrijwel zeker dat deze geus in de begindagen als ‘vlag’ werd aangeduid.

Daniël Goedkoop neemt met zijn boot *Kromhout* op 16-20 juli 1908 deel aan de Rhein-Regatta van Düsseldorf naar Mannheim. Hij maakt er een met foto's geïllustreerd reisverslag van, dat nu in het KNMC-archief wordt bewaard. Op een van die foto's zijn de gebruikte vlaggen redelijk goed te zien. Achterop wappert een driebanige vlag met een sloopschroef in de middelste baan. Het is misschien de eerste foto van wat de eerste clubvlag zal worden. [Afb. 2]

Verenigingsvlag

Tijdens de ledenvergadering van 29 december 1910 wordt de kiem gelegd van de huidige opvatting binnen de KNMC, dat de clubvlag een speciale is. Penningmeester Evinkink: “Wanneer ik

1. De standaard/geus van de NMC, in de begindagen als ‘vlag’ aangeduid.

3. Eerste, op 29 december 1910 vastgestelde, vlag van de Nederlandsche Motorboot Club.

een boot vaar, moet ik het recht appreciëren een Clubvlag te mogen voeren. Het hoofd-idee van een club moet zijn om een lichaam te vormen, dat een gezamenlijk belang voor oogen houdt; maar in de eerste plaats, dat men een kenteken heeft, en dat is de Vlag. Ik zou het betreuren wanneer wij leden hadden geworven die uitsluitend op voordeel uit zijn, dan zijn wij op den verkeerden weg. Wij moeten een sterk lichaam vormen met een clubvlag. Wij moeten officie[e]l zijn, en zorgen dat men het een voorrecht acht de Vlag van de NMC te mogen voeren.”⁴

Daniël Goedkoop valt de penningmeester bij. “Menschen die een vlag willen varen gaan bij andere Vereenigingen ook eens kijken. De ‘Koninklijke’, de ‘Maas’, de ‘Hoop’ enz. hebben allen een Vlag zooals de Heer Evenkink bedoelt, en waaraan ook nog voordeelen verbonden zijn.”⁵

Voorzitter Groeninx van Zoelen legt uit dat de ‘Koninklijke’, waarbij bedoeld werd de Koninklijke Nederlandsche Zeilen Roei-vereening, het recht van voor-

2. Daniël Goedkoop maakte deze foto ergens langs de Duitse Rijn in juli 1908. Achter op zijn boot wappert een Nederlandse vlag met een schroef in de middenbaan.

schutten heeft. “Iedereen weet dat wij getracht hebben om door een contract met het Rijk ook vóórschutting te verkrijgen, wat echter door het Departement van Waterstaat niet is toegestaan.”⁶

Nieuwe statuten

De ledenvergadering op de valreep van 1910 is uitgeschreven om nieuwe statuten voor de NMC vast te stellen.

Voortaan heet het in artikel 5:

“Vlag en Standaard

De Vlag der Vereeniging is de Nederlandsche vlag, met in de witte baan op 1/3 van de lengte, van af den stok gerekend, een blauwe sloopsschroef.

De Standaard der Vereeniging is een driehoekige witte standaard, met op 1/3 van de lengte, vanaf den stok gerekend, een blauwe sloopsschroef.” [Afb. 3]

Bij Koninklijk besluit van 17 maart 1911, no. 68, keurt koningin Wilhelmina de NMC-statuten goed. Daarmee erkent zij impliciet de clubvlag in de Nederlandse kleuren. Voorrechten zijn aan die erkenning echter niet verbonden.

Reclame

Over de beweegredenen de Nederlandse driekleur als basis te nemen voor de NMC-vlag is niets bewaard gebleven. In de tijd dat de motorbootclub ontstond, werd de Nederlandse vlag echter te pas en te onpas gebruikt om er symbolen, tekens, reclame of woorden in te zetten. Het was bijna heel gewoon dat te doen. Vrijwel niemand die zich eraan stoorde. Wetgeving die de kleuren, model en gebruik van de Nederlandse vlag regelde, was er ook al niet.

Het lijkt er op dat de eerste NMC-vlag was geënt op de speciale Nederlandse vlaggen van de Koninklijke Nederlandsche Yachtclub (KNYC) en de Koninklijke Nederlandsche Zeil- en Roei-vereeniging (KNZ&RV), die respectievelijk in 1847 en 1852 per Koninklijk besluit werden verleend. Het voeren van die speciale vlag gaf die leden tevens enkele voorrechten, zoals voorrang bij de sluisen.

Ook over de reden waarom de sloopsschroef in de vlag werd geschilderd, zwijgt het archief. Maar als in over-

weging wordt genomen dat het de schroef is die als voortstuwingsmiddel motorboten onderscheidt van zeiljachten, ligt de keuze voor de hand. Blauw is, net als in de vlag van de KNZ&RV, waarschijnlijk gekozen voor de contrastwerking.

Dat de NMC-vlag ook daadwerkelijk als nationaliteitsvlag op de achterstevens van de motorjachten dienst deed, getuigen de tientallen foto's die ervan zijn gemaakt. Die boten vertoonden zich vooral op de Zuiderzee en de Nederlandse binnenwateren.

Eerste Wereldoorlog

Als in de zomer van 1914 de Eerste Wereldoorlog uitbreekt, krijgt de NMC de kans aan te tonen dat een sportclub goed werk kan verrichten.

Binnenschippers die door de oorlog, waarin Nederland weliswaar neutraal blijft, in moeilijkheden komen, kunnen aankloppen bij het door de NMC opgerichte Watersteunfonds voor de Binnenschipperij. Aan het Rode Kruis worden motorboten ter beschikking gesteld. Clubblad *De Watersport* publiceert een verhalenreeks over “het motorjacht ten dienste van 's lands verdediging”; en er verschijnt een boekje: *De Motorboot als vervoermiddel van den Militair Geneeskundigen Dienst*.

Voorzitter G. van der Aa en secretaris (de Haagse huisarts en ex-scheepsarts) dr. Willem Teupken vinden dat al het goede werk van de NMC door het staatshoofd beloond mag worden. Ze geven op 1 februari 1916 in een verzoek aan het Koninklijk Huis als reden: “Als erkenning van wat zij in het algemeen belang en ten dienste van het Leger heeft tot stand gebracht.”

Koningin Wilhelmina verleent op 17 juli 1916 de motorbootclub het predicaat koninklijk. Daarvoor heeft zij advies ingewonnen bij onder anderen de voorzitter van het Nederlandse Rode Kruis, Prins Hendrik der Nederlanden, tot wiens vertrouwelingen NMC-secretaris Teupken behoort. De Motorboot Club is de vierde watersportvereniging die zich op dat moment koninklijk mag noemen. De Koninklijke Nederlandsche Zeil- en Roei-vereeniging kreeg het predicaat

gelijk bij de oprichting in 1847. De Koninklijke Amsterdamsche Roei- en Zeilvereeniging ‘De Hoop’ (opgericht in 1848) en de Koninklijke Roei- en Zeilvereeniging ‘De Maas’ uit Rotterdam (1851) kregen het bij gelegenheid van hun respectievelijke 60- en 50-jarige bestaan. De NMC hoefde ‘slechts’ negen jaar te wachten.

Ratjetoe

De vlagvoering op de motorboten blijkt intussen een ratjetoe. Daniël Goedkoop lucht in het voorjaar van 1916 zijn hart in *De Watersport*: “Er is nu eenmaal, ook op het gebied van het voeren van vlaggen, een vaste etiquette waaraan door vele leden van de NMC niet de hand wordt gehouden en waar varensmannen met oudere brieven meestal een niet te hoogen dunk van motorbootvaren hebben, moeten wij des te eerder vermijden aanstoot te geven.”⁸

Goedkoop geeft de leden een handleiding hoe op motorjachten te vlaggen. Twee gouden regels zijn volgens hem: “De Nederlandsche vlag met of zonder insigne van de NMC behoort steeds aan de vlaggestok achterop. Het geusje (driehoekig vlaggetje) met insigne aan het geusstokje voorop.”⁹

Een andere vlaggenkwesie – misbruik van de NMC-vlag – vraagt in de zomer van 1916 de aandacht van het bestuur. Die wordt voorgelegd aan rechtskundig adviseur, mr. K.J. van Nieuwerkerken. Secretaris Teupken laat hem weten: “In den loop van den zomer is het my en ook verschillende andere personen opgevallen, dat een motorjachtje, genaamd Emmy en te Amsterdam thuis behoorende, onder de vlag der NMC voer. By onderzoek bleek dit bootje te behooren aan Th. Alb. Eising, Spuistraat 238, Amsterdam, eigenaar van de Parseval-bar, die natuurlijk geen lid der club is en zyn bootje hoofdzakelyk gebruikte om er prostituees en klanten mede te laten varen. Het jachtje schynt door het gedrag der opvarenden zeer de aandacht getrokken te hebben en het spreekt van zelf dat een dergelyk optreden onder de vlag der vereeniging het aanzien van de KNMC heeft geschaad en by voortdurend ook zal kunnen schaden.”¹⁰

4. Vorm van de Kroon, behorende bij het Wapen van het Koninkrijk der Nederlanden, tevens dat van het Koninklijk Huis, afgebeeld bij Zijner Majesteits Kabinetsoorder van 24 juni 1816, no. 77.

Koninklijke kroon

Koninklijk erkende verenigingen mogen de kroon in hun verenigingsvlag of -vaandel opnemen.¹¹ Het model van de kroon dateert uit 1816. [Afb. 4] Willem Teupken ziet het als zijn taak een verenigingsvlag te ontwerpen met die kroon erin. “H.M. laat ons ook geheel de beslis-sing over de vlag”, schrijft hij op 31 juli aan voorzitter Van der Aa. “Verplichtin-gen worden ons door het praedicaat niet opgelegd. Ik heb nu een paar ontwerpen gemaakt voor een vlag, maar ben bang heraldieke fouten te maken. Ik vraag dus heden advies aan een vriend van my (Storm van ’s Gravesande) die daar byzonder sterk in is. Onze vlag moet in alle opzichten juist zyn.”¹²

Een dag later laat Teupken Van der Aa weten, zonder het antwoord van zijn vriend Storm van ’s Gravesande afge-wacht te hebben: “Na geweldige barens-weeen ben ik gisteravond van bygaand kunstproduct bevallen.”¹³ Het ‘kunstpro-duct’ waarvan Teupken was ‘bevallen’ is niet bewaard gebleven, maar uit de brief-wisseling blijkt dat de KNMC-secretaris een compleet nieuwe verenigingsvlag aan het ontwerpen was. Deze stond los van de NMC-vlag uit 1907 waarin de Nederlandse driekleur de hoofdrol speel-de.

Een bezoek aan heraldicus Storm van ’s Gravesande brengt Teupken echter op andere gedachten. Hij laat dat 4 augustus 1916 aan de voorzitter weten. “Onze vlag zooals ik die voorgesteld heb, is helaas niet mogelyk. Wel zal men er ons niet voor in het gevang kunnen stop-pen, maar hy [Storm van ’s Gravesande – JP] zegt, dat er in de tydschriften, die aan heraldiek gewyd zyn allicht over gesproken zal worden, dat er weer een misproduct ontstaan is. (...) Wy hebben daarna tientallen combinaties gemaakt en tenslotte kwamen wy op wat nog het

mooiste was n.l. een vlag gelyk aan de Maas, die je natuurlyk kent, maar met alles lazure, wat by de Maas rood is, en bovendien om het oude teeken [de sloopsschroef – JP] te houden in het bovenste witte vak by de stok een schild-je van blauw waarin de schroef van goud. Een en ander is lang niet leelyk en wy vermyden door geen rood te nemen, de moeilykheid, dat rood niet in email is aantebrenge[n].”¹⁴

De Maas

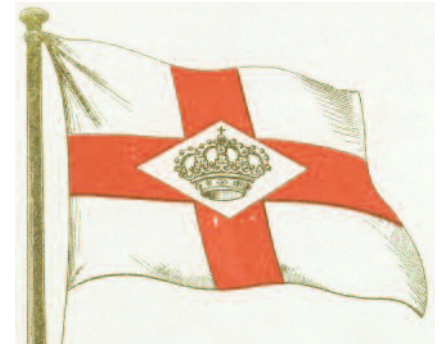
De clubvlag van de Koninklijke Roei- & Zeilvereeniging De Maas in Rotterdam bestaat uit een witte vlag met op het midden een rood kruis. Op het kruis-punt van de armen ligt een witte ruit met de kroon. [Afb. 5] Teupken en zijn heraldische vriend kopieerden deze vlag, en veranderden het kruis van rood in blauw. Bovendien was in de oorspronke-lijke opzet het plan om in de linker bovenhoek een blauw wapenschildje te plaatsen met daarop een goudgele sloopsschroef. Het is echter niet het model dat aan de KNMC-leden wordt voorgelegd.

In hotel Krasnapolsky in Amsterdam vindt vrijdagavond 3 november 1916 de eerste ledenvergadering plaats sinds de NMC koninklijk is. Het predicaat brengt met zich mee dat de statuten en het huishoudelijk reglement moeten wor-den aangepast. De clubvlag en het gebruik ervan zijn de belangrijkste onderwerpen van de vergadering.

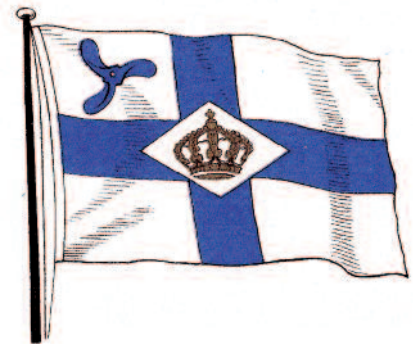
Het onderwerp vlaggen wordt inge-zet met een uitleg over het misbruik van de NMC-vlag door de Parseval-bar. Rechtskundig adviseur mr. Van Nieukerken is tot de conclusie gekomen “dat op geenerlei wijze tegen dit mis-bruik kan worden opgetreden.”¹⁵ Het bestuur belooft er daarom zorg voor te dragen, dat de nieuwe vlag alleen bij de bestuursleden verkrijgbaar is, en niet in de handel. Het roept de leden tevens op de clubvlag van de boot te halen als die wordt verkocht.

Als het tot de keuze van de clubvlag komt, liggen er een tiental ontwerpen, “waarvan al spoedig eenige afvallen. Na veel discussie wordt besloten een witte vlag te kiezen, waarin een helder-blauw

kruis. In dit kruis zal een witte ruit met de koningskroon in goud worden aange-bracht. Als herinnering aan de oude vlag, waaronder onze jachten 10 jaar gevaren hebben, zal in het bovenste witte veld bij de stok de driebladige sloopsschroef worden opgenomen.” Het is de vlag die secretaris Teupken met Storm van ’s Gravesande heeft ontworpen, maar zonder wapenschildje. [Afb. 6]

5. Verenigingsvlag van De Maas.

6. Uit een tiental ontwerpen voor een vereni-gingsvlag werd deze op 3 november 1916 vastge-steld.

Nadat de clubvlag is vastgesteld, bekijken de KNMC-leden hoe die met de Nederlandse vlag te combineren. “Ook hiervan zijn ontwerpen aanwezig. Sommigen wenschen de clubvlag in het midden van de witte baan der driekleur te zien aangebracht; anderen in het mid-den der roode baan, omdat reeds ver-schillende clubs de clubvlag in de roode baan bij de stok opnemen.” Volgens Daniël Goedkoop is het echter internati-onaal gebruik het clubembleem linksbo-ven in de vlag te plaatsen. Daarop wordt met zestien tegen vier stemmen besloten de clubvlag linksboven in de rode baan te plaatsen.

Aan het bestuur wordt overgelaten de

beschrijving van vlag en standaard en het gebruik ervan tekstueel vast te leggen in artikel 17 van het Huishoudelijk Reglement. Begin 1917 wordt dat in *De Watersport* gepubliceerd. (Zie kaderstuk)

De Nederlandse vlag gecombineerd met de clubvlag is in hetzelfde november-nummer van *De Watersport* te zien waarin het verslag van de ledenvergadering staat. Zij wappert op de achtersteven van de 'Caramba', de salonboot van Willem Teupken. Vóór op dit motorjacht is de nieuwe KNMC-standaard te zien.

[Afb. 7]

Geen bezwaar

Koningin Wilhelmina keurt op 13 januari 1917 alleen de statuten van de KNMC goed. In 1910 stond de omschrijving van vlag en standaard nog in de statuten. Waarom de omschrijving van vlaggen en standaard tussen toen en 1917 verhuisden naar het huishoudelijk reglement, is niet duidelijk.

Bijna niemand die er in 1916 bezwaar tegen maakt de clubvlag in de Nederlandse vlag te zetten. Heel veel verenigingen en bedrijven doen het. Daar begint wel wat oppositie tegen te komen. In het boek *Onze Watersporten* dat in 1918 in de boekwinkels ligt, zegt C.N.M. Phillippona: "Het is helaas misbruikbaar geworden, de eer welke enkel aan onze nationale vlag toekomt ook aan sommige clubvlaggen te geven. Eenige verenigingen geven rood wit blauwe vlaggen, van emblemen of letters voorzien, uit (...) Deze vlaggen behoren echter nooit of nimmer op vaartuigen gevoerd te worden; zij hooren op de clubgebouwen, haavens, terreinen en commissarisvaartuigen der vereniging gevoerd te worden, maar nergens anders".

Het tijl keert in 1925 als de Nederlandse vice-consul in de Deense havenstad Nakskov de minister van Buitenlandse Zaken een krantenartikel toestuurt waarin schande wordt gesproken over de manier waarop Nederlanders op het water vlaggen. Volgens de *Vestlollands Avis* van 31 januari 1925 voerde het motorzeilschip *Gideona*, onderweg naar Rotterdam, een "Nederlandsche vlag waarin zeer in het oog vallende reclame

voor motoren en machines ingeweven waren."¹⁶

De brief van de vice-consul komt uiteindelijk terecht bij de minister van Waterstaat, die reclame op de Nederlandse vlag afkeurt. Hij laat hoofdinspecteur voor de Scheepvaart A.D. Muller in april 1925 een circulaire rondsturen aan iedereen die met scheepvaart te maken heeft. Daarin wordt een klemmend beroep gedaan de vaderlandse vlag niet te gebruiken om er reclame op te zetten.¹⁷

Dovenmansoren

Het verzoek van de hoofdinspecteur is echter aan dovenmansoren gericht. Zeven jaar later, in het najaar van 1932, stuurt Vereniging Onze Vloot, die zich inzet voor de Nederlandse maritieme belangen, minister-president Ruijs de Beerenbrouck een brief met een oproep reclame op de nationale vlag te verbieden. Nederland is in die dagen in een vlaggenstrijd verwickeld geraakt. Het land is verdeeld tussen diegenen die oranje in de bovenste baan van de vlag terug willen zien en diegenen die die baan rood willen houden.¹⁸ In een poging die strijd te beslechten, besluit koningin Wilhelmina op 19 februari 1937 dat de vlaggenkleuren rood, wit en blauw zijn. Het kabinet Colijn III dient drie maanden later een Vlaggen-wetsvoorstel in bij het parlement, waarin aan alle onduidelijkheid een einde wordt gemaakt. In artikelen 3 en 4 van het wetsvoorstel heet het:

"Artikel 3: Wij behouden Ons voor op bij algemeenen maatregel van bestuur te regelen voet aan personen en lichamen voor te schrijven of te vergunnen, vlaggen te voeren of te gebruiken, welke vallen onder artikel 1, eerste lid, gegeven omschrijving, doch, hetzij in vorm of model, hetzij doordat toevoegingen op deze vlaggen zijn aangebracht, afwijken van de vlag van het Koninkrijk der Nederlanden.

Artikel 4: Buiten de gevallen, voorzien in artikel 3, is het verboden vlaggen te voeren of in het openbaar te vertoonen, welke vallen onder de in artikel 1, eerste lid, gegeven omschrijving, doch, hetzij in vorm of model, hetzij doordat toevoegingen

ARTIKEL 17.

Vlag en standaard.

De vlag der club is wit, met een doorlopend helder-blauw kruis, dat het witte veld in 4 gelijk in gelijkvormige rechthoeken verdeelt. De verhouding van hoogte tot lengte der vlag is als 2 tot 3, de breedte der blauwe baan bedraagt 1/4, van de hoogte der vlag.

In den bovensten witten rechthoek, bij den stok is een drie-bladige scheepsschroef in donkerblauw aangebracht, waarvan een blad van den stok afwijkt. De as der schroef ligt op het snijpunt der diagonalen.

In het snijpunt der blauwe banen is een witte ruit aangebracht, die de vier witte rechthoeken raakt. De hoogte der ruit staat tot de lengte als 2 tot 3. In de ruit staat een gouden koningskroon.

De standaard der club is wit met een doorlopend helder-blauw kruis. De hoogte van den standaard staat tot de lengte als 2 tot 3. De breedte van de blauwe banen bedraagt 1/5 van de hoogte van den standaard. De verticale blauwe baan is op zoo grooten afstand van den stok getrokken, dat zij van de horizontale baan een stuk afsnijdt, dat gelijk is aan de helft van de lengte der verticale baan. In het bovenste witte veld bij den stok is in donkerblauw een driebladige scheepsschroef aangebracht, waarvan een blad van den stok afwijkt. Op het kruispunt der blauwe banen bevindt zich een witte ruit met gouden kroon, volkomen gelijk aan die der vlag.

Zij, die gerechtigd zijn de vlag te voeren, mogen deze combineeren met de nationale vlag, door in de roode baan der laatste, bij de stok, de club-vlag zoodanig aan te brengen, dat de roode baan niet geheel onderbroken wordt.

De vlag en de standaard der club mogen slechts gevoerd worden door leden en wel,

1. Op de in het register ingeschreven jachten.
2. Op andere motorvaartuigen, waar zij zich aan boord bevinden en die onder hunne verantwoordelijkheid varen. Ingeschreven jachten, die aan niet-leden verhuurd zijn, verliezen gedurende dezen tijd het recht om club-vlag of geus te voeren.

De leden zijn gehouden zorg te dragen, dat de hun toebehoorende vlag en standaard der club niet door anderen, dan door leden en op geen andere vaartuigen dan die sub 1 en 2 voormeld, gevoerd worden.

Bij overgang van hun jacht op derden, niet-leden zullen zij vlag en standaard niet eerder mogen overdragen of ten gebruike verstreken, dan nadat deze nieuwe eigenaars als lid zijn aangenomen.

gen op deze vlaggen zijn aangebracht, afwijken van de vlag van het Koninkrijk der Nederlanden, voor zoover het niet zijn vlaggen van een der overzeesche gebiedsdeelen van het Koninkrijk, van eene buitenlandse mogendheid of van een onderdeel van een van beide, dan wel internationaal vastgestelde vlaggen.”¹⁹

Kortom: Een Nederlandse vlag met een toevoeging kan alleen met goedkeuring van het Rijk. Tot een Nederlandse Vlaggenwet komt het echter niet. Aanvankelijk is er geen haast bij. Daarna, tijdens de oorlog, is er geen parlement dat besluiten neemt. En na de oorlog is er geen appetijt meer voor. Het Koninklijk besluit uit 1937 wordt als voldoende beschouwd. De minister van Justitie trekt op 9 januari 1952 het wetsvoorstel in.²⁰

Probleem

Dat er een ‘probleem’ bestaat over de nationaliteitsvlag van de KNMC blijkt in het voorjaar van 1961. Secretaris E. Bouws laat op 7 april aan het Wassenaarse bestuurslid J. Kimman weten: “Ik sprak onlangs op de ‘Witte’ met een oud-vlagofficier van de Marine over de vlaggenkwesitie; deze oude deskundige was van mening dat het volkomen fout was om op de natievlag een clubembleem aan te brengen zonder daartoe bij koninklijk besluit gerechtigd te zijn. Hij begreep niet dat clubs als De Maas, De Kaag en de KNMC zoiets deden en vroeg waarom die niet eens gezamenlijk een actie ondernamen om

een besluit tot instelling van een speciale natievlag voor koninklijke clubs uit te lokken; hij dacht daarbij aan een gouden kroon in de rode baan bij de stok zoals dat in België gebruikelijk is. Misschien kunnen wij dit eens bespreken.”²¹ Een gezamenlijke actie om tot een soort watersportvlag te komen, was volgens medebestuurder Kimman een jaar eerder al aangekaart bij de Koninklijke Verbonden Nederlandsche Watersport Verenigingen (KVNWV), de voorloper van het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond. “Dit is namelijk niet iets, wat wij op eigen houtje kunnen doorvoeren, maar waar alle Koninklijke Clubs hun schouders onder zullen moeten zetten, daar men in Nederland op dit gebied kennelijk een andere gedachten-gang volgt, dan in Engeland en België”, aldus Kimman aan Bouws op 14 april 1961.²²

Het Bossche lid L. de Gruyter jr. vraagt een jaar later hoe het eigenlijk zit met de speciale clubvlag. “Enige jaren geleden heeft het toenmalige bestuur zich tot de Hoge Raad van Adel gewend om formele toestemming voor het voeren van het embleem in de rode baan van de natievlag bij de stok”, laat de KNMC-secretaris op 28 april 1962 aan De Gruyter weten. “Genoemde instelling achtte dit geen fraaie oplossing; zij gaf ons te verstaan te willen overwegen om, voor alle watersportverenigingen met het koninklijk predicaat, een gelijke uitvoering vast te stellen. Daarbij werd gedacht aan b.v. een gouden kroon in de rode baan bij de stok.”²³

Volgens Bouws is de aanmaak van vlaggen met het clubembleem erop toen stopgezet, “zonder overigens de leden te verzoeken deze niet meer te voeren, voorlopig echter zonder resultaat; naar mijn gevoel kan het nog wel tien jaar duren voordat er iets zal gebeuren.”

ANWB-Waterkampioen

De bom barst in 1963. In het decembernummer van de *ANWB-Waterkampioen*, wijdt mr. J. van Vollenhoven uit over de “Oorsprong en betekenis van de vlagvoering”. De oud-voorzitter van de KNZ&RV geeft zonder de club bij naam te noemen, de KNMC een oorveeg: “Er [bestaat] dus voor ons maar één nationale vlag en kan er behoudens twee uitzonderingen – geen andere vlag in haar plaats worden gebezigd. Deze twee uitzonderingen zijn: de marinereservevlag en de verenigingsvlag van de Koninklijke Nederlandsche Zeil- en Roei-Vereniging. (...) Alle overige rood-wit-blauwe vlaggen met – meestal in de bovenhoek bij de stok – een embleem, die men wel op jachten op de voor de nationale vlag bestemde plaats ziet voeren, behoren daar niet thuis. Dit ingeslopen misbruik van het voeren als nationale vlag van wat op zijn best een verenigingsvlag is, getuigt van onwetendheid of – stote zich, die zich stoten wil – het riekt naar iets dat men zou kunnen vergelijken met de handelwijze van de parvenu,²⁴ die door het zich onrechtmatig aanmeten van een blazoen meent zich zodoende een afgunstig begeerd doch daaraan niet verbonden privilege te hebben veroverd.”²⁵

Het Arnhemse KNMC-lid W.J. de Vries reageert als door een wesp gestoken. Op 24 december 1963 schrijft hij het bestuur: “Ik zou toch gaarne eens willen weten of dit onderdeel van dit artikel niet een beleediging inhoudt voor de KNMC waarvan de leden, op grond van het feit dat wij een embleem als hierboven wordt bedoeld in onze driekleur voeren, hierdoor zonder meer tot het (...) woord [parvenu] worden verklaard. Kunt U mij hierover (...) iets meer vertellen en heeft het zin, om, indien de meening der schrijver onjuist is, de redactie van de ‘Waterkampioen’ te verzoeken de minder vleiende kwalificatie te herroepen?”²⁶

7. De Caramba van KNMC-secretaris Willem Teupken was het eerste motorjacht waarop de gecombineerde Nederlandse- en clubvlag en de standaard wapperden. (1916)

Oude traditie

In het nummer van *De Motorboot* van april 1964 antwoordt secretaris Bouws De Vries, én andere KNMC-leden die de vlag voeren. “Er [bestaat] geen wetsartikel, verordening of KB, welke andere verenigingen [dan de KNZ&RV] verbiedt om op de wijze, waarop dat bij ons gebruikelijk is, een clubembleem op de driekleur te voeren. Bij de KNMC stellen we ons op het standpunt, dat het hier een kwestie van persoonlijke smaak geldt. Veel meer dan de helft der leden stelt er prijs op de reeds tientallen jaren oude traditie van deze speciale vlag te handhaven; anderen, zoals schrijver dezer regelen, voeren liever een normale vlag.”²⁷

De KNMC-secretaris zou graag zien dat er een regeling komt voor koninklijk erkende watersportverenigingen, naar het voorbeeld van onder andere België en Zweden. Daar mogen de erkende clubs een landsvlag voeren met in de linker bovenhoek een kroon. Echter: “De Hoge Raad van Adel [is] tot de conclusie gekomen, dat er geen aanleiding is om van overheidswege voorzieningen te treffen. En zo blijft de zaak zoals zij was.”

Ook over de vlagvoering op motorjachten bestaat onduidelijkheid. Door de aard van het beestje is die anders dan op zeilboten. Het Boxtelse lid, en later KNMC-voorzitter Jan Strik neemt het in 1966 op zich regels op te stellen. Ze verschijnen in het *KNMC Jaarboek 1969*. “Door het ontbreken van een wet waarin onze natievlag is omschreven bestaat er ook geen verbod tegen het aanbrennen van (...) clubemblemen in de natievlag. (...) [O]nze club neemt daarom het standpunt in, dat het de leden vrij staat om al dan niet een natievlag met clubembleem te voeren. Een verbod is er niet, wel een traditie van meer dan een halve eeuw; aan de leden wordt het dus overgelaten hoe zij in dit opzicht hun jacht willen bevlaggen.”²⁸

In het jaar dat de KNMC duidelijkheid schept over de vlagvoering op motorjachten stuurt premier Piet de Jong alle overheidsinstanties een *Handleiding voor het gebruik van de Nederlandse vlag*. Het is voor het eerst dat er ergens iets staat over toevoegingen in de vlag. “Op de Nederlandse vlag mag, behoudens toestemming van de

Koningin, geen enkele versiering of andere toevoegingen worden aangebracht”, aldus de minister-president.²⁹

Premier Den Uyl

Doordat de KNMC geen overheidsinstantie is, blijft de vlaggenhandleiding daar lang uit het zicht. De draad wordt in 1974 weer opgepakt als oud-bestuurslid K. Oberman, die het clubarchief beheert, de dan voorzitter Jan Piet Nelissen moed inspreekt: “In elk geval is [de vlagkwestie] een zeer moeilijke zaak omdat het internationaal speelt doch mocht je succes in deze boeken da[n] zal het de kroon op je voorzitterswerk betekenen.”³⁰

Nelissen neemt de uitdaging aan. Op 24 maart 1976 vraagt het KNMC-bestuur koningin Juliana erkenning “voor het mogen voeren van de Nederlandse Natievlag met ingezet clubembleem, zo mogelijk vastgesteld bij Koninklijk Besluit.” De zaak is voorbesproken met de Hoge Raad van Adel en die heeft “geen bezwaren tegen inwilliging van bovenstaand verzoek”³¹

Koningin Juliana stuurt het verzoek door aan premier Joop den Uyl, die politiek verantwoordelijk is voor vlaggen. Deze legt op zijn beurt de bal neer bij de Hoge Raad van Adel. Daar herinnert waarnemend voorzitter mr. A.N. baron de Vos van Steenwijk, vice-admiraal buiten dienst, zich ineens “dat geen Nederlandse vlaggen met toevoegingen meer zouden worden toegelaten”³² Hij vraagt de minister van Marine hoe het zit.

Onderzoek bij de Marinestaf brengt een conceptbrief van 30 januari 1948 boven water van de minister van Marine aan de minister-president. “Hierin werd (...) ook gesproken over het misbruik dat van de natievlag werd gemaakt voor reclamadoeleinden en door het voeren van verenigingselementen. Er werd voorgesteld dit misbruik te verbieden door wettelijk vast ter stellen dat de Nederlandse vlag als zodanig niet ontsierd mag worden door het aanbrennen van bijzondere kentekenen in die vlag. Blijkens een uitgetikt concept van de ontwerpbrief van 30 januari 1948, gedateerd 6 augustus 1948, werd zelfs voorgesteld de vlag van de Koninklijke marine-reserve en van de

Koninklijke Nederlandsche Roei- en Zeil-Vereeniging af te schaffen.”³³

De Marinestaf weet echter niet hoeveel gewicht aan die ‘ontwerpbrief’ moet worden gegeven. De echte brief uit 1948, of een kopie, die de minister van Marine aan de toenmalige premier zou hebben gestuurd, is immers onvindbaar, “waaruit zou kunnen worden geconcludeerd dat deze brief nimmer is verzonden”.³⁴

Afwijzing

Alles overziende adviseert de Hoge Raad van Adel op 10 december 1976 de regering het verzoek van de KNMC af te wijzen. Het regeringsadviesorgaan vreest dat, als de KNMC het recht krijgt de vlag te mogen voeren, het hek van de dam is. “Inwilliging toch van het onderhavige verzoek zou voor vele andere watersportverenigingen, waaronder verschillende van veel oudere datum dan de requestant, aanleiding kunnen zijn om een zelfde verzoek te doen.”³⁵

Tegelijkertijd vraagt de Hoge Raad van Adel de regering duidelijkheid te scheppen. “Gezien de verwarring die er heerst, in het bijzonder met betrekking tot de toelaatbaarheid van het aanbrennen van toevoegingen op de Nederlandse vlag, zou de Raad er voorstander van zijn, indien deze zaak bij de wet geregeld zou kunnen worden.”³⁶

De KNMC bezorgt een echte vlag bij de Hoge Raad van Adel. Aan de hand daarvan maakt die een omschrijving, die in het geval de vlag wordt geautoriseerd, als de officiële kan dienen: “[Een vlag met] een wit broektopkanton, waarvan de hoogte 5/18 en de lengte 5/9 van de hoogte van de vlag is, waarop op het midden een blauw kruis, waarvan de breedte der armen gelijk is aan 5/17 van de hoogte van het kanton met op het midden een liggende witte ruit, die de hoeken van het kruis raakt, waarop een gele Koninklijke kroon en vergezeld in het eerste kanton van een blauwe schroef.”³⁷

Het is premier Joop den Uyl die de KNMC op 4 augustus 1977 alle hoop de grond in boort. “Het beleid, gericht op het ongerept bewaren van de Nederlandse vlag als nationaal symbool laat (...) tot mijn spijt niet toe uw verzoek

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE
YACHT CLUB
1846 – 1882

VLAGGEN VAN 'KONINKLIJKEN' MET EEN KANTON

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE ZEIL-
& ROEIVERENIGING

(Opgericht 1847, Koninklijke sinds 1852.
Enige verenigingsvlag bij Koninklijk Besluit)

KONINKLIJKE ZEILVERENIGING
DE MAAS, ROTTERDAM

(Opgericht 1851, Koninklijke sinds 1901)

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE
MOTORBOOT CLUB

(Opgericht 1906, Koninklijke sinds 1916)

KONINKLIJKE WATERSPORT-
VERENIGING DE KAAG, WARMOND

(Opgericht 1910, Koninklijke sinds 1917)

KONINKLIJKE ZEIL- EN ROEIVERENI-
GING NEPTUNUS, DELFZIJL

(Opgericht 1876, Koninklijke sinds 1976)

in te willigen”, schrijft hij.³⁸

Den Uyl is het met de KNMC eens dat er geen wet bestaat die het opnemen van een embleem in de vlag verbiedt. “Het is echter wel een ongeschreven wet!”, pareert de premier. Volgens Den Uyl zijn er maar twee clubs met een koninklijk besluit die hen toestaat hun embleem op de vlag te zetten. En er bestaat een rondschrijven van zijn voorganger uit 1969 waarin staat dat er geen enkele versiering op de vlag mag worden aangebracht. Punt uit.

Kwestie geregeld?

Volgens de Nederlandse overheid is de vlaggenkwestie nu geregeld. Niet echter volgens de KNMC. En ook niet volgens De Maas in Rotterdam en De Kaag in Warmond, waarvan de leden ook zónder Koninklijk besluit een landsvlag voeren met hun respectieve clubemblemen erop. De leden van die clubs zijn allen trots op hun koninklijk predicaat en de vlag die daar in hun ogen bij hoort. Het vrije gebruik van de Nederlandse vlag met clubembleem blijft opgenomen in het huishoudelijk reglement en het boekje ‘Vlagvoering op motorjachten’.

Een nieuw bestuur, nieuwe kansen. Begin 1991 meent KNMC-bestuurslid Peter Breur een weg te hebben gevonden de ‘Nederlandse’ clubvlag alsnog geautoriseerd te krijgen. Tijdens een lunch bij zustervereniging De Maas praat hij met de oud-algemeen secretaris van koningin Beatrix, mr. O.A. Thissen. Deze vertelt het in 1982 voor elkaar te hebben gekregen dat de koningin de De Maas-vlag erkende. Hij wil dat ook wel voor de KNMC doen.

Gewapend met alles wat er in het KNMC-archief over de vlag te vinden is, klopt Thissen aan bij paleis Noordeinde. Hij doet daar bij zijn opvolger R.H. Loudon ook een goed woordje voor de motorbootclub. Deze schrijft 28 februari 1992 aan de KNMC: “Voor wat betreft de vlagvoering deel ik U mede dat deze geen nadere goedkeuring behoeft en dat het voeren van de Kroon in Uw vlag beschouwd kan worden als een uitvloeisel van het verlenen van [het] predicaat.”³⁹

Ontgoocheling

Kwestie eindelijk en definitief opgelost, zou men zeggen. KNMC-voorzitter John Stegers laat het Koninklijk Huis op 20 maart heel

blij weten: “Het onderwerp ‘Vlagvoering’ is dank zij Uw brief nu definitief geregeld; de huidige vlag – sinds 1916 gevoerd door de schepen van de KNMC – is bevestigd en zal ook in de toekomst met trots aan de vlaggestok van onze schepen prijken.”⁴⁰

De ontgoocheling komt twee jaar later, als het bestuur probeert de vlag wereldwijd opgenomen te krijgen in vlaggenboeken. Secretaris M.J. Stuit neemt daarvoor contact op met Klaas Sierksma van de Stichting voor Banistiek en Heraldiek (SBH) in Tytsjerk. Sierksma’s aanvankelijke enthousiasme voor de bijzondere KNMC-vlag slaat gauw om. De Friese vlaggenexpert leest in de brief van 28 februari 1992 van het Koninklijk Huis iets heel anders in de zinsnede “het voeren van de Kroon in Uw vlag beschouwd kan worden als een uitvloeisel van het verlenen van [het] predicaat”. Volgens de vlaggenkundige wordt daarmee de clubvlag bedoeld. Sierksma: “[D]at is iets heel anders dan wat u in feite doet. U plaatst weliswaar geheel correct de bewuste kroon op een liggende witte ruit op het midden van uw verenigingsvlag, (...) doch u doet méér. Een afbeelding van deze verenigingsvlag zet u op de vlag van ons Koninkrijk. En juist die Koninkrijksvlag (‘Nederlandse vlag’) mag niet zonder expliciete toestemming van het staatshoofd gebruikt worden voor andere doeleinden dan de nationaliteits-hoogheid-aanduiding.”⁴¹

De SBH weigert daarop de KNMC medewerking aan het bekendmaken van de ‘Nederlandse clubvlag’. “Zij is immers niet erkend door formele havenautoriteiten als gelijkstaand aan de nationale vlag”, aldus Sierksma. Hij raadt het KNMC-bestuur nog wel aan koningin Beatrix te vragen om koninklijke goedkeuring van de vlag. “In de argumentatie kunt u uiteraard wijzen op de traditie van de vlag, gebezigd door de ‘Nederlandsche Motorboot Club’. Uw Vereniging is zeker de ‘opvolger’ van die club? Men voerde rood-wit-blauw met op wit tegen de broeking een blauwe schroef met drie bladen”.

Terug naar af

En zo is de KNMC, wat de vlag betreft, terug naar af. Dat neemt echter niet weg dat individuele leden de vlag met de onduidelijke status op hun motorjachten blijven voeren, ook tijdens vaartochten in het buitenland.

De kapiteins zijn trots op de speciale vlag waarop ze menen inmiddels al een hele eeuw volledig recht te hebben. Daarom probeert voorzitter Jan Kroonenberg het op 14 juli 2002 opnieuw bij de Hoge Raad van Adel. Hij zegt een brief van H.M. de Koningin te hebben waarin staat “dat onze huidige vlag mag worden gevoerd en geen nadere goedkeuring behoeft.” Aangezien naar Kroonenbergs gevoel de rechtmatigheid van “onze driekleur met inzet” nog altijd niet duidelijk is, terwijl de vlag al sinds jaar en dag door de leden wordt gevoerd, vraagt hij de Hoge Raad van Adel opnieuw om goedkeuring.⁴²

Secretaris mr. Otto Schutte van de Hoge Raad van Adel peilt daarop bij het ministerie van Algemene Zaken de bereidheid de vlag goed te keuren. Maar de loco-secretaris-generaal van Algemene Zaken “voelt niets voor nieuwe richtlijnen betreffende vlaggebruik.” Schutte’s opvolger mr. Egbert Wolleswinkel, die kennelijk ook contact heeft gehad met de KNMC-voorzitter, noteert op 8 september 2004: “Nogmaals vlagrichtlijnen meegedeeld: ‘geen enkele versiering of andere toevoeging’”⁴³

Het KNMC-bestuur is nu murwgeslagen. Een lid – Theo van der Laan uit Leidschendam – neemt op persoonlijke titel in de zomer van 2015 het heft in handen. Hij probeert koning Willem-Alexander over te halen de vlag rechtsgeldig te maken. De koning ziet er echter geen reden toe, omdat volgens hem sinds de eerste Vlaggeninstructie uit 1969 duidelijk is dat op de Nederlandse vlag geen enkele toevoeging behoort te worden aangebracht. “Deze strenge regel is gebaseerd op een al vóór de Tweede Wereldoorlog ontstane traditie. ... Ik zou U daarom willen verzoeken alle toevoegingen op de Nederlandse vlag te willen laten verwijderen.”⁴⁴

Niemandland

De KNMC is een eeuw koninklijk, maar heeft al die tijd geen koninklijk onthaal gekregen voor haar nationaliteitsvlag. Deze werd geboren in een tijd dat het heel gewoon was de Nederlandse vlag te versieren (of te ont-sieren?), mede mogelijk gemaakt door het ontbreken van een vlaggenwet. Voor de KNMC betrof deze vlag een opgewekte verwachting, want andere koninklijke watersportverenigingen hadden er ook zo een. Pas nadat de vlag al lang werd gebruikt, kwamen er regel-tjes. Door de overheid is ook nooit ingegrepen voor het ‘misbruik’ van de Nederlandse vlag. Een wettelijke basis voor de Nederlandse vlag bleef uit. De KNMC-vlag verkeert daardoor in een soort niemandland. De leden van de Motorbootclub zijn heel erg trots op hun koninklijk predicaat en de vlag die er volgens hen op het water bij hoort. Dat ze daarvoor belerende vinger-tjes opgestoken krijgen? Het zij zo.

jospoels@btinternet.com / www.vlaggenkunde.nl

Voetnoten

- 1) Archief Koninklijke Nederlandsche Motorboot Club, Leerdam (Archief KNMC): Notulenboek 1907, vergadering 11 mei 1907. Het Archief, dat in 2007 werd geordend, vertoont gaten, vooral de periode 1906-1945.
- 2) Brieven no. 175 “aan de fa. Zeilinga, Amsterdam, betr. Ontwerp vlag”, van D. Goedkoop en no. 176, “aan Goedkoop Betr. Ontwerp vlag” van de firma zijn niet aanwezig in map 110 uit 1907 in Archief KNMC.
- 3) Algemeen Handelsblad, 19 augustus 1907, 10, kol. 2.
- 4) Notulen, Algemene Vergadering der Nederlandsche Motorboot Club, 29 december 1910, 6.
- 5) idem.
- 6) idem.
- 7) Standaard is een kleine driehoekige vlag
- 8) De Watersport, jrg. 5, nr. 8, 10 juni 1916, 149.
- 9) Idem.
- 10) Archief KNMC, Kopiebriefboek 1916, nr. 754. Brief 10 oktober 1916, van Teupken aan Van Nieukerken.
- 11) Bij Koninklijke beschikking nr. 34 van 15 augustus 1988 is dit geformaliseerd. Staatscourant nr. 193, 5 oktober 1988. Artikel 2 van de “Bijzondere voorwaarden welke aan een gerechtigde tot het voeren van het predikaat ‘Koninklijk’ worden gesteld” zegt onder meer: “Verlening van het predikaat houdt tevens in, dat de gerechtigde de Koninklijke Kroon mag voeren waar zulks in het gebruik past, bijvoorbeeld op briefpapier in combinatie met de naam van de onderneming of vereniging dan wel op een eigen vlag. De Koninklijke Kroon bevat een hoofdband en vijf diademen; dit karakter dient bij eventuele stileringen in ieder geval gehandhaafd te blijven.”
- 12) Archief KNMC, Kopiebriefboek 1916, nr. 655. Brief 31 juli 1916, van Teupken aan Van der Aa.
- 13) Archief KNMC, Kopiebriefboek 1916, nr. 658. Brief 1 augustus 1916, van Teupken aan Van der Aa.
- 14) Archief KNMC, Kopiebriefboek 1916, nr. 676. Brief van 4 augustus 1916, van Teupken aan Van der Aa.
- 15) Het door secretaris Teupken gemaakte verslag is opgenomen in De Watersport, 25 november 1916, 301-304. De hier en verder aangehaalde discussie is daaraan ontleend.
- 16) Nationaal Archief, Den Haag, inv. nr. 2.16.23.02, bestanddeel 3040. Ministerie van Waterstaat, Afdeling Scheepvaart, 1923-1926. Dossier 43, 21 februari 1925, No. 644.
- 17) Idem, 8 april 1925, no. 1516. Circulaire ook afgedrukt in onder meer Het Vaderland (Den Haag), 14 april 1925, Avondblad A, 1.
- 18) Auteur heeft geen aanwijzingen aangetroffen dat de vlaggenstrijd binnen de KNMC speelde.
- 19) Bepalingen omtrent de vlag van het Koninkrijk der Nederlanden. Handelingen der Staten Generaal, Tweede Kamer, 1936-1937, Bijlagen 456. 1-2, 22 mei 1937.
- 20) Handelingen der Staten-Generaal, Tweede Kamer 1951-1952, Bijlagen 45-1. Brief van Minister van Justitie, 9 januari 1952.
- 21) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief 7 april 1961 van Bouws aan Kimman.
- 22) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief 14 april 1961 van Kimman aan Bouws.
- 23) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief 28 april 1962 van Bouws aan De Gruyter. De hierin aangehaalde correspondentie is in het archief van de Hoge Raad van Adel niet terug te vinden.
- 24) Scheldwoord. Iemand die op de maatschappelijke ladder is opgeklommen, maar niet tot de daarbij behorende beschaving.
- 25) De Waterkampioen (ANWB), nr. 1114, 17 december 1963, 2366-2371.
- 26) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief 24 December van De Vries aan bestuur.
- 27) Bs [Edwin Bouws]: “Vlagvoering”, De Motorboot, nr. 3, 1 april 1964, 42-43.
- 28) “Vlagvoering op motorjachten”, KNMC Jaarboek 1969, 70-87. Auteur is niet vermeld, maar uit correspondentie blijkt dat het voorzitter Jan Strik is.
- 29) Kabinet van de Minister-President, nr. 4819, 8 december 1969, Uitsteken van de vlag van rijksgebouwen.
- 30) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief 30 oktober 1974 van Oberman aan Nelissen.
- 31) Archief Hoge Raad van Adel (HRvA), Den Haag, Notulen 1976, nr. 18, kopie brief van 24 maart 1976 van bestuur KNMC aan Koningin Juliana.
- 32) Archief HRvA. Duplicaat brief nr. 76/194 aan Minister van Defensie.
- 33) Archief HRvA. Notulen 1976, nr. 18, brief 9 november 1976 van chef van de Marinestaf B. Veldkamp aan mr. baron de Vos van Steenwijk.
- 34) idem.
- 35) Archief HRvA, Notulen 1976, nr. 18, brief 76/104-18, 10 december 1976 aan Minister van Binnenlandse Zaken.
- 36) Idem.
- 37) Idem.
- 38) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief nr. 262684, 4 augustus 1977 van Den Uyl aan KNMC.
- 39) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief 357/92/sl Dienst van het Koninklijk Huis aan KNMC.
- 40) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief 20 maart 1992 van Stegers aan Algemeen Secretaris van de koningin.
- 41) Archief KNMC, Vlaggendossier. Brief 7 april 1994 Stichting voor Banistiek en Heraldiek, aan KNMC. De verder aangehaalde opmerkingen zijn hieraan ontleend.
- 42) Archief Hoge Raad van Adel, Notulen 1976, nr. 18.
- 43) Idem.
- 44) Brief 15/rjg, 11 november 2015 Dienst van het Koninklijk Huis aan Van der Laan.

Echt 'KONINKLIJK' vlaggenplezier

Mag het wel? Mag het niet, wat een aantal watersportverenigingen doet met de Nederlandse vlag? En als het clubembleem niet op de landsvlag mag worden gezet, dan wordt het wel gedoogd. Het is tijd voor duidelijkheid.

Door THEUN OKKERSE

Vijf watersportverenigingen met het predikaat 'koninklijk' voeren een speciale Nederlandse vlag. Dat dit soort vlaggen uitzonderingen zijn, heeft te maken met een ongeschreven wet die zegt dat aan de Nederlandse vlag niets veranderd mag worden of toegevoegd.

Van deze vijf mag alleen de Koninklijke Nederlandse Zeil- & Roei-Vereniging in Muiden zo'n vlag voeren, want het heeft daarvoor een Koninklijk besluit. Aanvragen van de vier andere clubs om zo'n speciale vlag te mogen voeren, die ze vaak al heel lang gebruiken, worden niet gehonoreerd. Naast de vijf zijn er nog enkele 'koninklijken' die ook graag een speciale vlag willen voeren, maar bij aanvraag nul op het rekest krijgen. Verder dan een koninklijke kroon in het verenigingsvaantje mag men niet gaan.

Dat het ook anders kan, is onder meer te zien in Finland. Dat land heeft voor de

watersport een speciale vlag – met een dun wit kruis op het brede blauwe kruis. In het vierkante vlak in de broekingstop is het clubembleem geplaatst.

Ook het Verenigd Koninkrijk heeft een systeem, waarbij koninklijk erkende clubs toestemming kunnen krijgen op hun *blue* of *red ensign* het verenigingsembleem te plaatsen.

Robuust

De geschiedenis van vlaggen in Nederland laat zien dat het hier gebruikelijk was om een vlag te personifiëren. Hiervoor werd de witte baan gebruikt. Die was vaak hoger dan de rode en blauwe banen om meer ruimte voor een wapen met elegant geschilderd loof te maken. Allerlei variaties waren in zwang. Sommige vlaggen kregen een 'Nederlandse' strook aan de boven- en onderzijde. Het rood-wit-blauw was altijd herkenbaar, zo robuust is de Nederlandse vlag. Maar er zijn ook uitzonderingen; op het achterschip werden ook andere vlaggen dan de r-w-b vlaggen gevoerd, vaak wel met een rood-wit-blauwe wimpel. Vrijwel altijd was er een rood-wit-blauwe vlag aan boord te zien. Een gewone Nederlandse vlag was wel op een van de masten te zien.

Niet zelden zijn er stroken rood-wit-blauw aan de onder- en bovenkant van de vlag te zien en wappert er bovendien ook nog een wimpel boven in diezelfde kleuren. Op die wimpel is het kenmerk gekanteld herhaald zodat het 'leesbaar' is als de wim-

pel niet wappert, maar naar beneden hangt.

Dergelijke vlaggen stonden vrijwel altijd achterop het schip, jacht of sloep waar tegenwoordig de nationale vlag staat. De vaak gewone Nederlandse vlag wapperde van de hoogste mast.

Wat de afbeeldingen duidelijk maken, is dat men zich door dit vlaggebruik tegelijkertijd als Nederlander en als individu, gewest, stad, of groep kon manifesteren. Het protocol zoals we dat nu kennen, bestond nog niet.

De tegenwoordige vlag van de 'Koninklijke in Muiden' past in dit beeld. Het is weliswaar een normale Nederlandse vlag, even hoge banen rood-wit-blauw, maar met het KNZ&RV-kenmerk (gele gekroonde 'W' op een blauwe ruit) midden op de witte baan. Geheel in lijn met de beschreven vlaggentraditie.

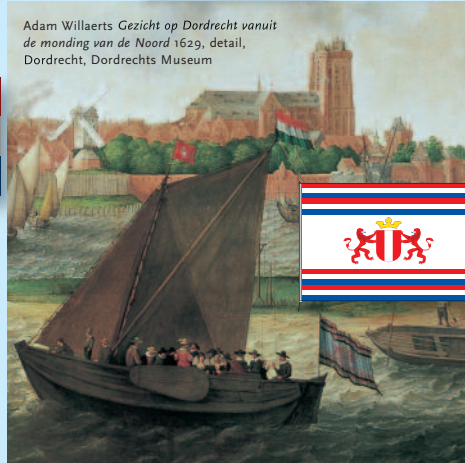
Een breuk met de traditie om de witte baan te gebruiken voor iets eigens, kwam in 1797. De regering van de

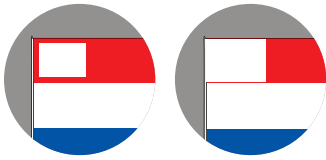
Bataafse republiek introduceerde toen in de broekingstop op de rode baan een inzet – die ze *jack* noemden – met daarop de Nederlandse maagd samen met de Nederlandse leeuw. Voor die periode zijn geen Nederlandse vlaggen met inzetten aangetroffen. Wel effen vlaggen met een rood-wit-blauwe inzet.

Opvallend is dat deze inzet niet 'afloopt', maar omsloten wordt door het rood. Het witte vlak ligt als het ware op het rode vlak.

Vlagmodellen met of zonder wimpel komen voor op historische schilderijen en prenten waarvan hier een aantal is afgebeeld.

De vlaggen van De Maas en KNMC, die in deze traditie verder gaan, laten een iets ander beeld zien. Hier loopt de

inzet zowel boven als in de broeking van uit het vlak. Daardoor is het op het rode vlak veel minder een 'gast' die zijn plaatst kent.

Pleidooi

Er is wat voor te zeggen de oude traditie van gepersonifieerde vlaggen voor de koninklijke watersportverenigingen officieel te maken. Juist in de watersport zijn de vlaggen belangrijk, men wil laten zien wie men is. De Nederlandse vlag kan echt wel wat hebben. Mits de inzet eenvoudig is en zorgvuldig uitgewerkt. Een aanzet waaraan de vlaggen zouden moeten voldoen, is in het kader hiernaast te zien. Alles is er op gericht de Nederlandse vlag 'heel' te houden, ondanks de gepersonifieerde toevoegingen. Een ingreep mag nooit het echte karakter van de vlag aantasten, zoals het nu bij enkele verenigingen wel het geval is.

In totaal gaat het om zeventien koninklijke watersportverenigingen. Dat aantal valt wel mee. Bovendien is niet gezegd dat ook alle zeventien een speciale vlag willen hebben.

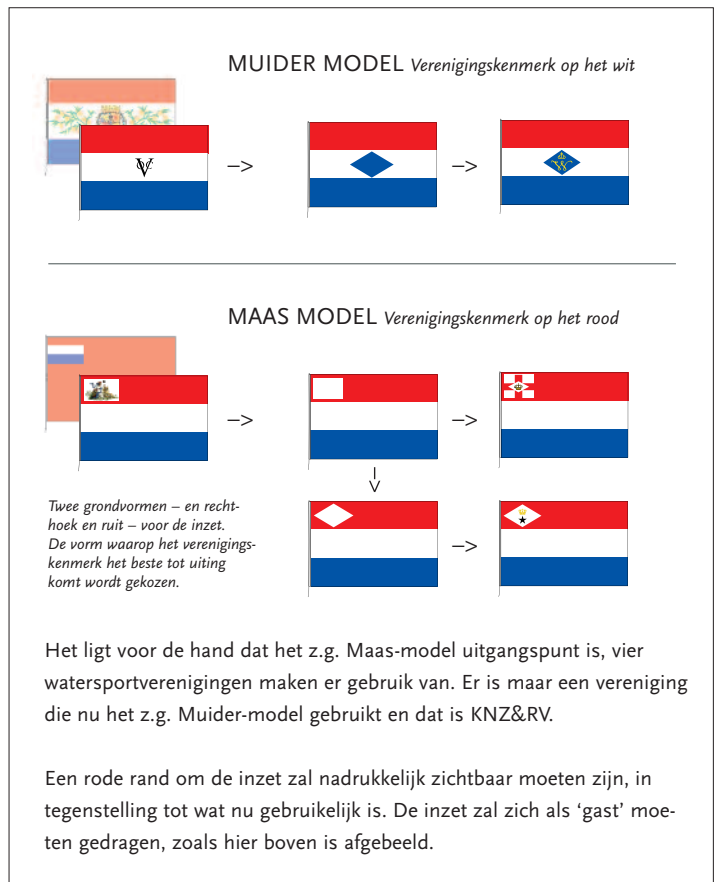
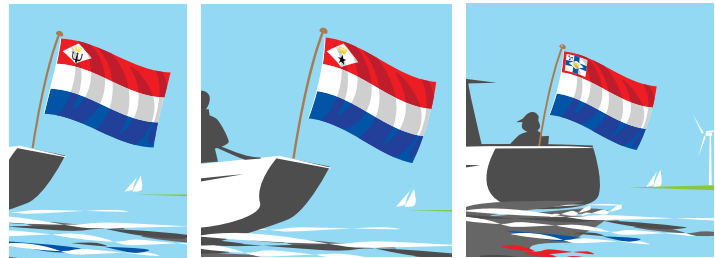
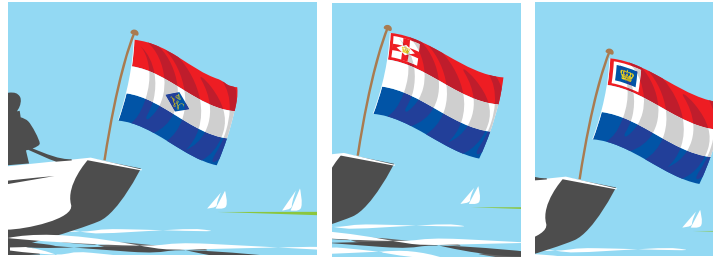
Er zal waarschijnlijk nog veel water door de Rijn, Maas en IJssel stromen voor de Hoge Raad van Adel gepersonifieerde watersportverenigingsvlaggen toestaat. Maar Nederland kan niet zijn eigen tradities terzijde schuiven door een verbod (en tegelijkertijd gedogen) van speciale Nederlandse vlaggen.

Het zou toch ook leuk zijn om het, in navolging van het Verenigd Koninkrijk en Finland en teruggrijpend op de eigen tradities, mogelijk te maken om de Nederlandse vlag van een 'koninklijke' te mogen voorzien van een eigen merkteken. Mits goed gereguleerd, kan het niet anders dan een succes worden.

Wachten

Tot die tijd kunnen de koninklijke verenigingen een wimpel met het eigen kenmerk boven de Nederlandse vlag voeren. Om deze oude traditie nieuw leven in te blazen is vast geen toestemming nodig. De vlucht kan rood-wit-blauw zijn of in de verenigings- of stadskleuren.

Het gedogen van een aantal koninklijk erkende watersportverenigingsvlaggen staat vrijwel gelijk aan legalisatie ervan. Beter dan gedogen is het legaliseren. Dat Nederland zo op slot zit en er niets te winnen is voor de 'koninklijke' watersportverenigingen die nog geen eigen vlag hebben is jammer en onnodig.

© Illustraties Theun Okkerse 2017 c/o Pictoright

WHITNEY SMITH (1940-2016)

Met het overlijden van Whitney Smith heeft de vlaggenkunde een grootheid verloren, die vlaggenkundigen over de hele wereld bij elkaar wist te brengen. De Amerikaan overleed op 17 november 2016. Hij had al enkele jaren eerder de vlaggenboeken en –documentatie van zijn zelf in Winchester, Massachusetts opgebouwde Flag Research Center veilig ondergebracht in de Universiteit van Texas in Austin.

Door JOS POELS

N et als heel veel jongetjes van rond de 10 raakte Whitney Smith gefascineerd door vlaggen. En dat was in een tijd dat het niet makkelijk was om daarover informatie te vinden. Het aantal vlaggenkundigen wereldwijd was op de vingers van twee handen te tellen. Op zijn 11de schreef Smith zijn eerste brieven om meer te weten te komen. De meeste jongetjes verliezen in hun tienerjaren hun interesse, maar Smith hield vast. Hij had ontdekt dat een vlag veel meer is dan een doek met mooie kleuren. Vlaggen vertelden hem verhalen over verre culturen. Smith vond een woord uit voor zijn hobby: vexillologie.

In 1962, Smith was 22, richtte hij met Garry Grahl het Flag Research Center op. Hij had contact gezocht met andere vlaggenkundigen, voornamelijk schrijvers van vlaggenboeken, aan deze kant van de Atlantische Oceaan. Onder hen Klaes Sierksma, die in Nederland enkele in vlaggen geïnteresseerden om zich heen had verzameld. Samen zetten ze hun schouders onder de organisatie van

het eerste internationale vlaggencongres, dat in september 1965 in Muiderberg werd gehouden. Het was hoofdzakelijk bedoeld om vlaggenkundigen, die tot dan toe hoofdzakelijk in hun eentje hun hobby beoefenden, tot elkaar te brengen. Smith verzorgde op dat congres de openingstoespraak.

Tijdens het tweede internationale vlaggencongres, dat van 1967 in Zürich, werd de FIAV opgericht. De eerste leden van deze wereldoverkoepelende organisatie van vlaggenkundige verenigingen waren The Flag Research Center van Whitney Smith en de een jaar eerder door Sierksma opgerichte Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde. Sindsdien komen de vlaggenkundigen elke twee jaar bijeen om in wetenschappelijke termen over hun hobby te praten.

Voor Smith groeide de vlaggenhobby uit tot een business. Hij was de eerste die een betaalde meer dan full time baan als vlaggenkundige had. Smith ontwikkelde zich tot wereldautoriteit. Hij wist de vlaggenkunde los te weken van de heraldiek, waar vlaggen er altijd een beetje hadden bijgehangen.

Smith ontwierp de vlag van Guyana, was hoofdredacteur van *The Flag Bulletin*, en verkocht vlaggenkundige informatie aan vlaggenfabrikanten. In 1975 schreef hij *Flags Through the Ages and Across the World*, dat diverse vertalingen zag. De door Sierksma vertaalde Nederlandse editie verscheen als

Spectrum Vlaggenboek. Smith liet in het boek zien dat vlaggen meer zijn dan mooie plaatjes. Het boek werd wereldwijd verslonden door een nieuwe generatie vlaggenkundigen, onder wie ikzelf. Het wist te inspireren en bracht die nieuwe generatie vlaggenkundigen bijeen.

Op zoek naar nieuwtjes reisde Smith de wereld rond, bezocht vexillologen thuis. “Ik heb heel wat collecties gezien”, vertrouwde hij me begin 1992 toen hij tijdens een studie-/zakenreis door Nederland mij bezocht. “Het Flag Research Center heeft heel veel. Maar in elke vlaggenkundige collectie – hoe klein ook – heb ik iets unieks gevonden.” Wat was ik trots toen Smith in mijn collectie een paar dingen vond die hij toen nog niet kende.

Met het halfstok hijsen van de vlag voor Whitney Smith is de vexillologie op zichzelf aangewezen. Er is niemand die in zijn voetsporen is gestapt. Maar we leven nu in een totaal andere tijd dan toen Whitney Smith aan zijn zoektocht naar vlaggeninformatie begon. Het internet-tijdperk maakt het nu mogelijk dat vlaggen en de informatie daarover voor het oprapen liggen. Graag had ik gezien hoe Whitney Smith dit medium had gebruikt om vlaggenkundigen tot elkaar te brengen.

Op 7 maart 1992 vond, bij gelegenheid van een bezoek van Whitney Smith (vierde van rechts), een 'vlaggencongresje' plaats in Grubbenvorst. Daarbij waren ook aanwezig, van links naar rechts, Ralf Stelter, Jan Reijnen, Willem van Ham, Thijs van Leeuwen, Daan van Leeuwen, Jos Poels en Wim Schuurman. (Foto archief Jos Poels)

Hieronder volgt een 'Kronkel' van Simon Carmiggelt, opgespoord door redactielid Hans Horsting, geboren en - de eerste 18 jaar van zijn leven getogen - in De Steeg waar dit artikel over handelt en waar één van zijn grootvaders stationschef was van het gememoreerde station.

Het is vandaag 9 augustus. Een historische datum. U weet nog niet waarom, maar ik zal het u vertellen.

Het kasteel Middachten in De Steeg is de gehele zomer open voor bezoekers die, tegen betaling van één gulden vijftig, in groepsverband worden rondgeleid. Dat brengt wat geld in en stoort niemand, want de gravin, aan wie het riante bouwwerk toebehoort, woont al jaren in Beieren in het kasteel van haar echtgenoot, die een Duitse graaf is. In de zalen van Middachten kijken haar voorzaten, op grote schilderingen, verveeld en geringschattend op het rondschuifelend vakantievolkje neer. Een hoogtepunt van de rondleiding vormt een stoel, die is bedekt door een fraaie geborduurde hoes. De zin van deze hoes moeten we zoeken in het historische feit dat Wilhelm, keizer aller Duitsers, 9 augustus 1909 met zijn belangrijk achterdeel op deze stoel heeft plaatsgenomen. Daarna mocht er nooit meer iemand op zitten en is de hoes aangebracht, om elke kans op ontwijding uit te sluiten.

Nu is 1909 lang geleden, maar in het dorp lopen nog verscheidene mensen rond, die herinneringen bewaren aan het bezoek van de keizer. Ze vertellen er een verhaal over dat klinkt als een interessant verdichtsel, doch volkomen waar is. Ik heb het namelijk bevestigd gevonden in - kan het betrouwbaarder? - de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 10 augustus 1909.

Op de 9e bracht Wilhelm, keizer aller Duitsers, uitvinder van de "Es ist erreicht"-knevel, aspirant verliezer van de eerste wereldoorlog en daarna nog lang in het plaatsje Doorn onze, zich met houthakken vermakende gast, bevaderd door minister Kan (de pa van Wim) die van de regering Wilhelm "moest doen": - ik herhaal -: op de 9e bracht de keizer een vriendschappelijk bezoek aan graaf Bentinck op Middachten. Hij zou er met zijn gade één nacht logeren. Tot zover is er niets ongeloofwaardigs of wonderlijks in het verhaal.

Maar de rest, waaraan ik altijd heb getwijfeld totdat ik die oude Nieuwe Rotterdamsche Courant onder ogen kreeg, leg ik de fijnproevers als een kleine delicatess op het puntje van de verwende tong.

Het was, zo las ik, op 9 augustus buitengewoon mooi weer, heet zomerweer. Het dorp had zich voorbereid op een grootscheepse ontvangst. Erepoorten, tribunes langs de weg. En 's avonds stond een riante feestverlichting met behulp van vetpotjes, op het programma. Tot uit verre omstreken waren belangstellende toegestroomd. De keizer arriveerde in de middag. Zodra hij het kasteel had bereikt - las ik - betrok de lucht en barstte het hevigste onweer los, dat de streek ooit heeft geteisterd. Donder en bliksem gingen zo te keer dat de paarden van de marechaussees begonnen te steigeren en op hol sloegen. Erepoorten tuimelden om. Stortregen viel en het begon ook nog te hagelen. De koninklijke militaire kapel, die in de tuin van het kasteel concerteerde, moest de vlucht nemen. De enorme driftbui van het zwerk deed het blijde welkomstfeest letterlijk en figuurlijk in het water vallen en de mensen die ervoor gekomen waren dringen massaal de huizen en de hotels binnen, die op het laatst hun deuren barricadeerden, omdat ze eivol waren.

Terwijl in het kasteel de keizer, op die historische stoel gezeten, wel tegen graaf Bentinck het Duitse equivalent van "Wat 'n rotweer, hè?" zal hebben gezegd, gebeurde er buiten iets, dat zelfs de speciale verslaggever van de Nieuwe Rotterdamsche Courant in 1909 "merkwaardig" noemde. Zowel op het toenmalige stationnetje van De Steeg als op het Gemeentehuis, wapperden naast elkaar de Duitse en de Nederlandse vlag. Welnu (ik citeer feiten) de bliksem sloeg op beide gebouwen, in de Duitse vlaggenstokken, die knapten en liet beide Nederlandse ongemoeid. Nou u weer. "Merkwaardig". En het zal wel toeval geweest zijn, want men kan de elementen moeilijk een politieke overtuiging toeschrijven. Maar veel oude dorpelingen zien er toch een diepe symboliek in.

Colofon

Stichting Vlaggenparade Rotterdam,
Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde.
Secretariaat:
Joris Hoeneveldstraat 4
3065 ND Rotterdam
Tel. 06 41770309
E-mail: josvandesandt@vlaggenparade.nl

VLAG! nr 20, lente 2017 - ISSN 1877-167X
copyright 2017.
Stichting Vlaggenmuseum Nederland,
Stichting Vlaggenparade Rotterdam,
Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this magazine may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Ontwerp: Theun Okkerse
Drukwerk: Grafisch Goed

Redactie: Hans Horsting (oud-secretaris Vlaggenparade/Vlaggenmuseum),
Daan van Leeuwen (NVvV bestuurlid),
Theun Okkerse (NVvV bestuurlid), Marcel van Westerhoven (redactievoorzitter en secretaris Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde)

Vaste medewerkers: dr Willem van Ham, Hans Horsting, Daan van Leeuwen, Wim Schuurman, Marcel van Westerhoven

Abonnement

Leden van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde krijgen Vlag!
Wie lid van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde wil worden (Euro 25,- per jaar) en dus Vlag! steeds wil ontvangen kan zich aanmelden bij: de heer M. van Westerhoven, secretaris Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde
Van 't Hoffstraat 250
2014 RM Haarlem
m.westerhoven@gmx.net
www.vlaggenkunde.nl

Wie donateur van de Vlaggenparade wil worden kan daarover informatie aanvragen bij Kees Vrijdag,
e-mail: keesvrijdag@upcmail.nl
www.vlaggenparade.nl
twitter: @vlaggenparade

De Stichting Vlaggenparade Rotterdam heeft al geruime tijd een website
www.vlaggenparade.nl.

De Vlaggenparade heeft ook een Twitter account, genaamd @vlaggenparade. Er kan nu dus ook via Twitter worden gecommuniceerd.

